

pallatoribus, dohaneriis, datariis, praefectis, exactoribus et aliis praedictis, necnon ipsius monasterii et Ordinis superioribus, conventibus, et dilectis filiis populo romano, caeterisque personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque, et aliis decretis, in genere vel in specie, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac nos et Sedem huiusmodi, etiam motu, scientia ac potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter, etiam ad imperatoris, regum, reginarum, ducum et aliorum principum instantiam, vel aliorum contemplatione aut intuitu, seu alias quomodolibet, etiam iteratis vicibus, etiam contra exemptos, concessis, approbatis et innovatis; etiam in eis caveatur expresse, quod illis, etiam vigore implicitae derogationis latissime extendendae ultra quam in supplicatione desuper signata expressum fuerit per quascumque literas apostolicas, etiam quasvis clausulas generales vel speciales, etiam derogatoriis derogatorias, efficaciores et insolitas, ac etiam irritantia et alia decreta sub quacumque verborum expressione in se continentes nullatenus derogari, neque derogatum censi possit, nisi illorum tenore de verbo ad verbum, nihil penitus omissis, inserto, ac huiusmodi derogationes consistorialiter, ac de eiusdem S. R. E. cardinalium consilio, ac cum expressione causarum in huiusmodi privilegiis et indultis ac desuper confectis literis expressarum factae, et per trinas literas eundem tenorem in se continentes tribus distinctis vicibus, quorum interest, legitime intimatae et insinuatae fuerint, ac tunc demum ipsorum interesse habentium ad id expressus accesserit assensus, et aliter factae derogationes nemini suffragentur. Quibus om-

nibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis mentio habenda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice specialiter et expresse derogamus, ac sufficienter derogatum esse decernimus, et contrariis quibuscumque: aut si camerario, thesaurario, clericis, praesidentibus, dohaneriis et aliis praedictis, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 13. Volumus autem quod, propter unionem, annexionem et incorporationem huiusmodi, dictum monasterium in spiritualibus non laedatur, et in temporalibus detrimenta non sustineat, sed illius congrue supportentur onera consueta.

§ 14. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, erectionis et institutionis, donationis, concessionis, unionis, annexionis, incorporationis, applicationis, assignationis, revocationis, cassationis, annullationis, dissolutionis, exemptionis, liberationis, susceptionis, subiectionis, declarationis, indulti, inhibitionis, constitutionis, deputationis, tributionis, elargitionis, mandati, derogationis, decretorum et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Marcum, anno Incarnationis Dominicae millesimo sexcentesimo quarto, nonis iulii, pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 7 iulii 1604, an. pontif. XIII.

Onera monasterii ferri vult.

Clausulae poenales.

CCCXLVIII.

Suppressio prioratus S. Iacobi oppidi de Fixa cum erectione collegii Societatis Iesu¹.

**Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.**

Exordium.

Laboriosam et indefessam operam, quam Societas Iesu in militantis Ecclesiae agro excolendo, etc., expedire.

§ 1. Dudum siquidem omnes prioratus, caeteraque beneficia ecclesiastica saecularia, et quorumvis ordinum regularia, et quorumvis ordinum regularia, apud Sedem apostolicam, etc., reservavimus. Decernentes, etc., attentare.

Causae supprimendi monasterii et erigendi in eo collegii.

§ 2. Cum itaque postmodum prioratus sancti Iacobi oppidi de Fixa, alias *de la Flèche*, Ordinis sancti Augustini canonicorum regularium, Andegavensis dioecesis, per liberam resignationem dilecti filii Petri Pillochet, nuper ipsius prioratus prioris, de illo, quem tunc obtinebat, in manibus nostris sponte factam, et per nos admissam, apud Sedem, etc., ad praesens nullusque de illo praeter nos, etc., supradictis; et², sicut charissimus in Christo filius noster Henricus Francorum rex christianissimus nobis nuper exponi fecit ipsius prioratus (qui conventualis et electivus existit, ac in quo tres dumtaxat canonici regulares Ordinem huiusmodi inibi professi remanserunt) situs, aedes et aedificia pro instituendo ibidem collegio Societatis Iesu valde apta et commoda existant: si (tribus canonicis praefatis inde ad monasterium translatis³ sancti Ioannis Mollinensis, Ordinis et dioecesis praefatorum, quod competenti canonicorum pro

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Scilicet *cumque*, nam prima periodus § 2 proseguitur (R. T.).

³ Hanc vocem *translatis*, certo necessariam, nos addendam esse duximus: vide infra § 6 (R. T.).

cultu divino in eius ecclesia, uti convenit, peragendo destitutum reperitur, cuiusque abbas et conventus, dilecti filii, illos recipere parati existunt) translatus titulus et denominatio prioratus huiusmodi, ac in eo dictus Ordo, illiusque status, essentia et dependentia regulares perpetuo supprimerentur et exstinguerentur, ac in situ, aedibus et aedificiis praefatis unum collegium eiusdem Societatis etiam perpetuo erigeretur et institueretur, aliaque infra-scripta fierent, ex hoc profecto religiosorum ipsius Societatis in piis et laudabilibus officiis, ministeriis et exercitiis exequendis commoditati, necnon iuventutis¹ dicti oppidi et finitimorum locorum in fide, pietate, bonis moribus, scientiis et disciplinis, caeterisque christiano nomine dignis virtutibus instructioni et aedificationi, et publicae utilitati et saluti plurimum consuleretur.

§ 3. Quare idem Henricus rex (asserens prioratus huiusmodi, et illi forsitan annexorum fructus, redditus et proventus viginti quatuor ducatorum auri de Camera, secundum communem aestimationem, valorem annum non excedere) nobis humiliter supplicare fecit, quatenus praemissis et aliis infrascriptis annuere, ac desuper opportune providere de benignitate apostolicam dignaremur.

§ 4. Nos igitur (qui dudum inter alia volumus quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annum valorem, secundum aestimationem praefatam, etiam beneficii, cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, et semper in unionibus commissio fieret ad partes, vocatis quorum interesset, idemque observaretur in quibusvis suppressionibus et perpetuis concessionibus de quibuscumque fructibus et bonis

Henrici regis Gallicae praes.

Erectio collegii de quo supra.

¹ Edit. Main. habet *iuventus*, sed contextus requirit *iuventutis* (R. T.).

ecclesiasticis) huiusmodi supplicationibus inclinati, in dicto prioratu, cui cura animarum parochianorum non imminet (sive praemisso, sive, etc., factam, aut assequutionem, etc., vacet, etiamsi tanto tempore, etc. devoluta, ipseque prioratus dispositioni apostolicae specialiter, vel aliàs, etc., existat, ac inter aliquos lis indecisa, dummodo, etc., pertineat' nomen, titulum et denominationem prioris et dignitatis prioratus, necnon Ordinem sancti Augustini praefatum, illiusque statum, essentialiam et dependentiam regulares, apostolicam auctoritatem, tenore praesentium, perpetuo supprimimus et extinguimus, ac in istius prioratus sic suppressi situ, ambitu, aedibus et aedificiis ac adhaerentis unum collegium clericorum seu presbyterorum dictae Societatis per unum rectorem iuxta eiusdem Societatis institutum regendum, gubernandum et administrandum, cum omnibus privilegiis, exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, praerogativis, favoribus, indultis caeterisque gratiis, tam spiritualibus, quam temporalibus, quibus alia eiusdem Societatis collegia, illorumque rectores, clerici, presbyteri, saeculares¹, collegiales et personae, de iure vel consuetudine, seu ex privilegio vel aliàs quomodolibet utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, auctoritate et tenore praefatis, etiam perpetuo erigimus et instituimus;

§ 5. Illique, sic erecto et instituto, pro eius dote, ac futurorum illius rectoris et collegialium usu, habitatione, sustentatione et commoditatibus, onerumque ipsis incumbentium supportatione, situm, aedes et aedificia suppressi prioratus huiusmodi, cum illius ecclesiam, claustris, refectorio, dormitorio, ambitu, circuitu, necnon omnibus et singulis suis membris

¹ Similes form. vide sup. pag. 93 § 2 n. 1.).

² Sic leg. Main: at fors. leg. scholares (n. 1.).

annexis, villis, praediis, possessionibus, terris, agris, fundis, vineis, censibus, iurisdictionibus, silvis, paschulis, hortis, pratis, decimis, fructibus, redditibus et proventibus, iuribus, actionibus, obventionibus, emolumentis et pertinentiis universis, caeterisque mobilibus, immobilibus et semoventibus, ac etiam feudalibus et allodialibus bonis, tam intus quam extra dictum oppidum ubilibet constitutis, eorumque proprietate et dominio, ac sacris, profanis et communibus suppellectilibus ad dictum prioratum suppressum, eiusque conventum et ecclesiam, etiam ex imperatorum, regum, reginarum, ducum, principum vel aliorum utriusque sexus fidelium fundatione, dotatione, donatione, largitione, vel aliàs quocumque iure, titulo et causâ pertinentibus, cuiuscumque qualitatis, quantitatis, pretii, vel valoris sint, ac in quibuscumque rebus, etiam rei vocabulo latissime sumpto, consistant, etiamsi intuitu et contemplatione dicti Ordinis sancti Augustini illiusque religiosorum, et quamdiu ipsi ibidem permanserint, donata, relicta, erogata et elargita fuerint (ita quod liceat pro tempore existentibus rectori et collegialibus praefatis per se, vel alium, seu alios, eorum et ipsius collegii nominibus, corporalem illorum omnium possessionem propriam auctoritate libere apprehendere et perpetuo retinere, ac fructus, iura, obventiones et emolumenta quaecumque inde provenientia percipere, colligere, exigere, levare, arrendare, locare, dislocare, ac, oneribus suppressi prioratus huiusmodi in spiritualibus debite supportatis, in suos dictique collegii communes usus, utilitatem et necessitates convertere, dioecesani loci nunc et pro tempore existentis licentiâ desuper minime requisitâ) eisdem auctoritate et tenore similiter perpetuo concedimus, assignamus, applicamus et appropriamus.

Cum omnibus iuribus annexis.

Onera prioratus in ministeria Soc. Iesu commutantur.

§ 6. Omnia vero prioratus eiusdem suppressi, et illius ecclesiae onera spiritualia in solita dictae Societatis ministeria et exercitia commutamus; praefatosque tres canonicos regulares suppressi prioratus huiusmodi, de illo eiusque aedibus et aedificiis praefatis, ad dictum monasterium (ita ut inibi ad illius canonicorum deficientium loca et canonicas portiones, aliaque iura et emolumenta recipi et admitti, ac sincerâ in Domino charitate tractari debeant in omnibus et per omnia, perinde ac si ordinem praefatum ibidem ab initio professi fuissent) auctoritate et tenore similibus transferimus.

Clausulae pro perpetua huiusmodi constitutionis firmitate.

§ 7. Decernentes praesentes litteras (etiam ex eo quod causae, propter quas praemissa fiunt vel facta sunt, coram loci Ordinario, etiam tamquam a dictâ Sede delegato, vel aliàs, examinatae, verificatae et iustificatae, ac abbas et conventus monasterii, vel alterius regularis loci, a quo suppressus prioratus huiusmodi forsitan dependebat, dictique Ordinis superiores et quicumque alii interesse habentes, vel praetendentes, ad hoc vocati non fuerint, nec praemissis consenserint, vel aliàs ex quocumque alio capite vel causâ quantumvis iuridicâ, et legitimâ) de subreptionis vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, retractari, invalidari, in ius vel controversiam vocari, ad viam et terminos iuris reduci, seu adversus eas quodcumque iuris, gratiae vel facti remedium impetrari nullatenus unquam posse; neque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus per nos, seu alios quoscumque Romanos pontifices successores nostros, dictaque Sedem, etiam in crastinum assumptionis ipsorum successorum ad summi apostolatus apicem,

vel aliàs etiam motu proprio, et ex certâ scientiâ, etiam consistorialiter, et de apostolica potestate plenitudine quodcumque pro tempore faciendis, comprehendendi, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et eum, in quo antea quomodolibet erant, statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori datâ, per rectorem et collegiales praefatos quodcumque eligendâ, concessas, ac semper et perpetuo validas et efficaces esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere; sicutque ab omnibus censi, atque ita, et non aliàs per quoscumque iudices, etiam sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos et vice-legatos ac dictae Sedis nuncios (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) ubique iudicari et definiti debere; necnon quoad suppressionem, extinctionem, concessionem, assignationem et applicationem praefatas, prout est, si attentatum forsitan est, hactenus vel imposterum, quo vero ad alia praemissa ex nunc, irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 8. Non obstantibus priori voluntate nostrâ praefatâ, et Lateranensis Concilii novissime celebrati uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis, ac felicitis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri, et aliis apostolicis constitutionibus, necnon prioratus suppressi, et Ordinis ac monasteriorum praefatorum, iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque indultis et litteris apostolicis, illis eorumque abbatibus, superioribus, conventibus et personis, sub

Derogatio constitutionum

Cui bona omnia monasterii ad-iudicantur.

quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu et scientiâ similibus, etiam consistorialiter, ac aliâs quomodolibet, concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales¹ idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et formâ in illis traditâ observatâ, inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque² contrariis quibuscumque; aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de prioratibus huiusmodi speciales, vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales dictae Sedis, aut legatorum eius, litteras impetrarint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem et decretum, vel aliâs quomodolibet sit processum, quas quidem litteras et processus habitos per eandem, ac inde sequuta quaecumque, ad dictum prioratum suppressum volumus non extendi (sed nullum per hoc eis, quoad assequutionem prioratum vel beneficiorum aliorum, praeiudicium generari); et quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis³ et litteris apostolicis, quorumcumque tenoribus existant, per quae, praesentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de qui-

¹ Edit. Main. habet *generalis* (R. T.).

² Vocem *caeterisque* de more addimus (R. T.).

bus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Nulli, etc.⁴ incursum.

Datum Romae apud sanctum Marcum, anno incarnationis Dominicae MDCIV, VI idus iulii⁵, pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 10 iulii 1604, an. XIII.

.CCCXLIX.

Confirmatio transactionis initae inter communitatem Avenionensem et ministros regis christianissimi super signo seu bullo apponendo pannis sericis per Galliae regnum transvehendis ibique vendendis⁶.

Clemens Papa VIII,
ad futuram rei memoriam.

Quae ad nostrorum subditorum utilitatem cedere dignoscuntur, ea libenter approbamus, ac apostolicae confirmationis robore communimus, prout in Domino salubriter conspiciamus expedire.

§ 1. Nuper siquidem dilectorum filiorum consulum et communitatis civitatis nostrae Avenionensis nomine, per dilectum filium Laurentium Dreperium V. I. D. illorum assessorem, et apud nos oratorem, nobis expositum fuit, quod, cum a multis annis, deficiente fere omni alio commercio, et eadem civitate, tam per apostolicas concessionem, quam per alios varios modos, ars conficiendi pannos sericos vix retenta esset, nihilominus, a quibusdam annis citra, eidem etiam arti

¹ Nempe hic omittuntur clausulae poenales, quarum formulam habes in Const. praeced. § 14, pag. 98 (R. T.).

² Mendose Main. in textu legit *idus iulii*; ad marg. autem 10 *iulii*; itaque coniecturaliter corrigimus VI *idus iulii* (R. T.).

³ Ex Regest. in Secret. Brev.

Exordium.

Galliae ministri sericas mercos in Statu Avenionensi confectas regio ad dicebant.

magnum allatum est detrimentum ex eo quod ministri regni Galliae ingressum pannorum sericorum, in praedictâ nostrâ civitate confectorum, in dictum regnum prohibitum asserentes, quotiescumque illos intra ditionem Gallicam reperiebant, tamquam forenses et extraneos regio fisco addicebant, in vim quarundam regiarum constitutionum, quibus cautum asserebant, non licere pannos sericos forenses per Galliae regnum transvehere, nec venales deferre, quin prius Lugdunum delati extitissent, ibique quoddam symbolum seu bullum accepissent, cuius medio postmodum per totum Galliae regnum transvehi et vendi tuto et libere valeret; et alio etiam praetextu merces praedictas in poenam dictarum constitutionum incidisse dicebant, quod scilicet materia, seu seta, qua praedicti serici panni pro maiori parte confecti erant, ipsarum rigori subiaceret, et cum setae ex Italiâ et Hispaniâ in praedictam civitatem transportari nequeant, nisi per provincias eiusdem regni, ideo Lugdunum transvehendas esse, antequam in pannos transmutarentur; et licet praefata civitas adversus praedicta multa opponeret, non minus propterea dictam vexationem patiebatur: unde post multos magnosque sumptus in huiusmodi litē collatos, et post magnam ex mercium confiscationibus iacturam, nihil magis expedire visum fuit, quam vel setas et pannos Lugdunum transportare cum intolerabilium sumptuum onere, vel nullos omnino pannos sericos conficere, et sic artem sericam, ab annis infinitis retentam, cum tertiâ parte habitatorum et incolarum auertere.

Consules Avenionenses transactionem cum dictis ministris memi.

§ 2. Quapropter rem saepe aliâs et per viginti annos, aut circa, frustra tentatam aggressi, cum redemptoribus et ministris regis tractare coeperunt de praedicto signo seu bullo, in civitate Lugdunensi imponi solito, in praedictâ no-

strâ civitate Avenionensi imponendo cum solutione iurium regio redemptori seu appaltatori ratione dicti bulli debitorum; et tandem super praemissis, praesentibus dilecto filio nostro Carolo S. R. E. presbytero cardinali de Comitibus nuncupato, tunc in eadem civitate vice legato, necnon in toto Statu praedicto legationis Avenionensis gubernatore generali, ac reservato nostro et Apostolicae Sedis beneplacito, inter consules praedictae civitatis, ac appaltatores praedictos transactio inita, ac nobis nuper exhibita fuit, per quam Avenionensibus datur facultas, ut, dictis regis constitutionibus non obstantibus, merces sericas in quascumque Galliae partes deferre et vendere possint, ita ut, licet praedicto appaltatori, medio cuiusdam institoris, iura praedicti bulli solvantur (cuius ope panni serici praedictae civitatis per totum Galliae regnum, ac si Lugduni impositum esset, deferri ac vendi possunt); nihilominus tamen omnis iurisdictionis auctoritas, et causarum inde provenientium decisio, nec non et confiscationis iura ad nostros iustitiae ministros Cameraeque nostrae Apostolicae fisco spectent et pertineant; ac praedictus etiam institor pro exigendo dicti bulli seu signi iure, praestito prius iuramento de fideliter exercendo in manibus praefati vice-legati, litteras ab eodem super hoc obtinere teneatur, nullam ex se nisi privati hominis causam habens, prout in dictâ transactione, cuius tenorem praesentibus pro expresso haberi volumus, plenius dicitur contineri.

§ 3. Cum autem consules et communitas praedicti novissime nobis humiliter supplicari fecissent ut transactionem praedictam approbare dignaremur, contra vero quia ex certis ipsius transactionis capitulis, ac ex quorundam proclamatum, auctoritate praefati vice-legati facto

¹ At melius legeretur *praesentibus* (R. T.).

rum, tenore, et praecipue ex consigna-
tione quadam mercium in civitate nostrâ
Cavallicensi, vulgo busellum nuncupatâ,
stabilitâ) dilecti etiam filii comitativi co-
mitatus nostri Venayssini, se gravatos esse
praetendentes (licet prius coram prae-
dicto vice-legato adversus praedictam
transactionem et proclamata se opposuis-
sent, et ipse vice-legatus causam et partes
ad nos ratione praemissorum remisit),
per eorum agentes et procuratores an-
nullationem et cassationem dictae tran-
sactionis humiliter petissent: nos, au-
ditis saepius in contradictorio partibus,
tandem utrorumque utilitati consulere
volentes, et praedictos consules commu-
nitatemque et homines civitatis nostrae
Avenionensis a quibusvis excommunica-
tionis, suspensionis et interdicti, aliisque
ecclesiasticis sententiis, censuris et poe-
nis, a iure vel ab homine, quavis occa-
sione vel causâ latis, si quibus quomo-
dolibet innodati existunt, ad effectum
praesentium dumtaxat consequendum,
harum serie absolventes et absolutos fore
censentes, huiusmodi supplicationibus in-
clinati, et ad effectum ut praedicta ars
serici in eadem civitate pro solatio po-
puli et subditorum nostrorum, praeser-
tim pauperum, sustentatione retineatur
et augeatur, transactionem praedictam,
omniaque in eâ contenta et inde sequuta
quaecumque, praedicti tunc vicelegati,
aut eius auditoris auctoritate et assensu
legitime munitam¹, auctoritate aposto-
licâ, tenore praesentium, confirmamus
et approbamus, illique inviolabilis apo-
stolicae firmitatis robur adiciamus, ac
omnes et singulos tam iuris quam facti
defectus, si qui desuper intervenerint,
supplemus; ab ipsâ tamen transactione,
eiusque et proclamatum praedictorum
vinculis, comitatum Venayssinum uni-

versum ac eius incolas et personas quas-
cumque penitus eximimus et liberamus,
ac exemptos et liberos esse volumus et
mandamus, eosque in eodem, in quo
ante tempus transactionis et proclama-
tum praedictorum statu¹, restituimus,
reponimus et plenarie reintegramus; ita
ut nec ratione setarum, tam in dicto co-
mitatu, quam aliunde provenientium,
nec ratione pannorum sericorum, cuius-
cumque conditionis existant, aliquid sol-
vere aut dare praedicto appaltatori tene-
antur, et ideo praedictam Cavallicensem
consignationem, busellum vocatam, eximi
praecipimus et mandamus; illamque in
territorium Avenionense, si ita praedictis
consulibus et communitati cum interventu
vicelegati videbitur, transferimus.

§ 4. Volumus praeterea ut in eâ parte
pannorum sericorum, seu sarcinarum eo-
rundem, in qua insignia et arma dictae
civitatis apponi solent, nostra quoque et
successorum nostrorum Romanorum Pon-
tificum, eo quo decet loco, apponantur;
utque praedictae transactionis, aut alia-
rum similium, confirmatio a nobis, suc-
cessoribusque nostris praedictis, per di-
ctos consules et communitatem de triennio
in triennium petatur; ita quod, si elapso
triennio huiusmodi, absque novâ nostrâ
confirmatione, iura praedicti bulli exi-
gantur, tales exigentes et consilium eius-
dem civitatis in poenam scutorum decem
millium auri, Camerae nostrae Aposto-
licae applicandorum, ipso facto incurrant.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus
et ordinationibus apostolicis, caeterisque
contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum
sub annulo Piscatoris die xiv iulii, mdciv,
pontificatus nostri anno xiii.

Dat. die 14 iulii 1604, pontif. an. xiii.

¹ Erronee legebatur in eodem, in quo... sta-
tum, quod corrigi etiam posset in eundem, in
quo... erant, statum (R. T.).

¹ Edit. Main. habet munita (R. T.).

Clemens ta-
men eam non-
firmat.

Red ab ea co-
mitatum Venay-
ssinum excepit.

Pannis sericis
pontificia arma
vult apponi.

Et confirma-
tionem trans-
actionis quolibet
triennio peti.

Obstantia ob-
lit.

CCCL.

*Fratribus Ordinis Cruciferorum ambitus
dignitatum et officiarum eiusdem or-
dinis interdicitur¹.*

**Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.**

Ambitus in
Ecclesia valde
perniciosus

Quoniam nemo debet sibi assumere
honorem, nisi vocatus a Deo tamquam
Aaron, et a regularis vitae instituto valde
alienum est ut religiosi viri (quos hon-
orum et dignitatum gradus sanctitate
vitae ac aliis religiosis virtutibus potius
promereri, quam appetere, eosque gra-
dus, cum ad eos assumuntur, obedienter
suscipere, susceptosque humiliter admi-
nistrare decet), mendicatis saecularium
praesertim personarum studiis, ad eos
sibi aditum patefacere contendant, unde
magna in Ecclesiâ Dei pernicietas adferri
solet: nos qui pro muneris nostri debito
in hoc potissimum laborare non desisti-
mus, ut ecclesiastica regularisque disci-
plina pristino candore restituatur, huic
malo opportunum remedium adhiben-
dum censuimus.

Inter Crucife-
ros irrepserat.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, qui-
dam in Ordine congregationis Crucifero-
rum, professionis et regulae quam pro-
fessi sunt penitus immemores, nimiaque
dignitatum et officiorum ecclesiasticorum
in dictâ Congregatione consequendorum
ambitione ducti, pro iis consequendis
ecclesiasticorum et saecularium princi-
pum studia requirant, et a S. R. E. car-
dinalibus aliisque praelatis commenda-
tias litteras, aliosque favores et gratias
expetant, quibus adiuti, quos ipsi ex se
promeruisse minime confidunt, gradus et
dignitates in eadem Congregatione con-

¹ De hoc Ordine vide in Constitut. Urbani III
cui initium *Cum antecessor* tom. III, pag. 46.

sequi valeant, sicque eiusdem Congre-
gationis quietem, non sine animarum
suarum periculo, perturbent;

§ 2. Nos malum hoc ab eodem Ordine
et Congregatione, cuius prosperum regi-
men et incrementum ad Ecclesiae sanctae
utilitatem sinceris exoptamus affectibus,
pro nostrâ pastorali sollicitudine propel-
lere summopere cupientes, motu proprio,
et ex certâ nostrâ scientiâ, ac de aposto-
licae potestatis plenitudine, eos omnes
et singulos fratres dicti Ordinis et Con-
gregationis cuiuscumque status, gradus,
conditionis, praecminentiae, qualitatis et
dignitatis existentes, qui de caetero, ad
praelaturas, gradus, honores, dignitates,
administrationes, functiones et alia officia
dicti Ordinis et Congregationis assequenda
intenti, ad principum et praelatorum ac
aliarum quarumcumque personarum, tam
saecularium, quam ecclesiasticarum, de
gremio dictae Congregationis non exi-
stentium, etiam cardinalatus honore, ac
quaecumque saeculari dignitate et excel-
lentiâ, etiam imperiali, regali et ducali
fulgentium, favores recurrerint, vel etiam
pactis, pollicitationibus aliisque, viis di-
recte vel indirecte, palam vel occulte,
ad praelaturas, gradus, honores, dignita-
tes, administrationes, functiones et alia
officia praedicta obtinenda aspiraverint,
vel aliis minus legitimis et honestis ra-
tionibus ea obtinere quaesiverint, aut
etiam sponte oblati et minime conquisi-
tis usi fuerint, illorumque complices
et fautores, ad quascumque praelaturas,
dignitates et officia, gradusque, honores,
administrationes et munera in ipsâ Con-
gregatione obtinenda perpetuo inhabiles
declaramus, ac obtentis per eos praela-
turis, gradibus, honoribus, dignitatibus,
administrationibus, functionibus et offi-
ciis huiusmodi eo ipso privamus, ac pri-
vatos voce tam activâ quam passivâ ca-
rere decernimus et declaramus.

Pontifex favo-
res ad dignita-
tes obtinendas
quaerentes.

Vel sponte
oblatis favore
saecularium ac-
ceptantes, ad
easdem redit
inhabiles

Poenas eligentibus dictos ambientes infligit.

§ 3. Atque in virtute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis latae sententiae poenâ, omnibus dicti Ordinis et Congregationis fratribus superioribusque et praelatis, quocumque titulo nuncupatis, etiam priori generali, praesentibus et futuris, praecipimus districteque mandamus, ne quempiam ullo tempore precibus, litteris vel favoribus adducti, vel aliâs ad instantiam, seu requisitionem, vel contemplationem principum, vel praelatorum, aut aliorum quorumcumque, tam saecularium, quam ecclesiasticorum, extra dictum gremium existentium, etiam cardinalium, imperatoris, regum, ducum, ad cuiusvis generis praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones et officia praedictae Congregationis promovere, vel poenas aliquas remittere audeant vel praesumant.

Electioes factas irritat.

§ 4. Decernentes electiones et promotiones ad monasteria, seu prioratus, vel officia dicti Ordinis et Congregationis contra praesentium dispositionem, quod absit, quandocumque faciendas, et pro tempore obtentas, nullas prorsus invalidasque fore et esse, nullisque viribus subsistere; ac omnes et singulos, in praemissis delinquentes, nullâ aliâ monitione praecedente, et absque processu desuper habendo, sententias et poenas praemissas irremissibiliter eo ipso incurrere, et ad illas sententias et poenas praemissas damnabiliter incurrere legitime probandum, et omnino convincendum, solas praemissarum personarum instantias, preces et favores, etiam oretenus porrectas, plenam, indubiam et sufficientem in iudicio et extra fidem facere, nec ad id probationis alterius adminiculum requiri;

Clausulas apponit.

§ 5. Et ita per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, et S. R. E. cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudi-

candi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum quoque et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 6. Non obstantibus quibusvis apostolicis, ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, ac Ordinis et Congregationis huiusmodi, iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque indultis et litteris apostolicis in contrarium quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, et¹ contrariis quibuscumque; aut si praedictis fratribus, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab Apostolicâ sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem.

§ 7. Ut autem harum litterarum notitia ad omnes dicti Ordinis et Congregationis fratres facilius deveniat, volumus illas in generali capitulo dictae Congregationis publice legi, illasque in dicto capitulo lectas sic arctare, ac si legitime unicuique intimatae fuissent, illarumque exemplis, etiam impressis, manu scribeae dicti capituli vel notarii publici subscriptis, et sigillo prioris generalis ipsius Congregationis, vel alterius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae, obsignatis, eandem prorsus fidem haberi, quae praesentibus haberetur, si eandem exhiberentur.

Datum Romae apud S. Marcum, sub

¹ Particulam et nos adiecit (n. T.).

Derogat contrariis.

Praesentes in capitulo generali legi mandant.

annulo Piscatoris die XXIII iulii, MDCIV, pontificatus nostri, anno XIII.

Dat. die 23 iulii 1604, pontif. an. XIII.

CCCLI¹.

Confirmatio declarationis litterarum Pauli III, quibus castra Ursuriae et S. Vincentii Parentinae dioecesis a superioritate et dominio nuncii Venetiarum et quorumvis aliorum eximuntur, et episcopo Parentino tantum necnon Romano Pontifici pro tempore existenti et Apostolicae Sedi immediate subiiciuntur².

Venerabili fratri episcopo Parentino

Clemens Papa VII.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Castra Ursuriae et S. Vincentii ab immemorabili sub sola episcopi Parentinensis et Sedis Apostolicae iurisdictione sunt.

§ 1. Cum, sicut nobis nuper exponi fecisti, Ursuriae³ et, quod ad praesens in feudum retinetur, S. Vincentii⁴ castratae dioecesis Parentinae iam tunc a tempore, quod eius initii hominum memoria non habetur, ad mensam episcopalem Parentinam pertinuerint, nec, ab eodem tempore citra, nostri aut Sedis Apostolicae in civitate Venetiarum, etiam cum potestate legati de latere, nuncii, seu quivis alii superiores, in eisdem castris aliquem actum superioritatis exeruerint, seu de illorum causis, tam primae, quam secundae, aut ulterioris instantiae, se

¹ Ex regist. in Secret. Brev.

² De Parentio (vulgo *Parento*) Istriae civitate vide Ughelli, *Italia sacra*, tom. V, pag. 394 seq. (n. T.).

³ Ughelli hic et infra semper legit *Ursariae* (n. T.).

⁴ De castro S. Vincentii, ipsiusque ad mensam episcopalem Parentinam pertinentiâ, extat diploma Clem. VII die XI kal. Febr. 1524, quod in *Bull.* non reperitur, sed videre illud est apud Ughelli ibid. pag. 412 (n. T.).

intromiserint; sed castra praedicta et eorum universitates sub episcopi Parentini pro tempore existentis et post eum immediate Romani Pontificis et dictae Sedis protectione continuo remanserint et perseveraverint; ac ultra episcopos Parentinos, qui pro tempore fuerunt, neminem alium, quam Romanum Pontificem pro tempore existentem ac Sedem eandem recognoverint; et propterea ab omni iurisdictione, superioritate, dominio et potestate quorumcumque aliorum exempta, ac soli Romano Pontifici ac Sedi praedictae post eundem episcopum subiecta esse dignoscantur (quam quidem superioritatem felix recordationis Paulus Papa III praedecessor noster, per suas in formâ Brevis desuper expeditas litteras, quarum tenorem praesentibus pro expresso haberi volumus, confirmavit, ipsaque castra episcopo Parentino ac Romano Pontifici et Sedi huiusmodi tantum subiecta remansisse et remanere decrevit et declaravit⁵);

Quod confirmavit Paulus Tertius.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, firmiora sint ea quae Sedis praedictae patrocinio muniuntur, cupiasque iurisdictionem praedictam per nos confirmari; nobisque propterea humiliter supplicari feceris ut tibi et ecclesiae tuae praedictae in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur;

Item iterum confirmari petit Episcopus

§ 3. Nos igitur, qui pro nostri pastoralis officii munere singularum ecclesiarum et praesertim cathedralium indemnitati, quantum cum Domino possumus, libenter consulimus, huiusmodi supplicationibus inclinati, iurisdictionem et superioritatem praedictam, ac litteras dicti

Confirmat Clemens

⁵ Praedictae litterae Pauli III non habentur in *Bullario*; sed extant apud Ughelli loc. cit. pag. 416, sub datâ 30 iunii 1542, et in earum principio eiusdem fere tenoris sunt, qui ante parentheses haec supra legitur (n. T.).

Pauli praedecessoris, cum omnibus et singulis in illis contentis, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, confirmamus et approbamus, illisque inviolabilis apostolicae firmitatis robor adiciamus; ac omnes et singulos, tam iuris quam facti, defectus, si qui in eisdem intervererint, supplemus; ipsaque castra, ut prius, ab omni iurisdictione, superioritate, dominio et potestate eiusdem Sedis in dictâ civitate Venetiarum nuncii, ac quorumcumque aliorum, praeterquam tui et nostri, ac pro tempore existentis episcopi Parentini et Romani Pontificis ac dictae Sedis, exempta, tibi, et nobis et dictae Sedi dumtaxat subiecta remansisse et remanere, auctoritate et tenore praedictis, decernimus et declaramus.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon facultatibus et indultis, nuncio praedicto in dictâ civitate Venetiarum nunc et pro tempore existenti concessis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris, die xxvii iulii mdciv, pontificatus nostri anno xiii.

Dat. die 27 iulii 1604, pontif. an. xiii.

CCCLII.

Episcopis Herbipolensibus conceditur facultas tres canonicatus pro theologis a Iulio Papa III reservatos conferendi doctoribus iuris canonici¹.

Venerabili fratri Iulio episcopo Herbipolensi

Clemens Papa VIII.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Exigunt tuae fraternitatis merita ut votis tuis, quantum cum Domino possumus, libenter annuamus.

¹ Ex regist. in Secret. Brev.

§ 1. Aliàs siquidem felicitis recordationis Iulio Papae III praedecessori nostro, pro parte bonae memoriae episcopi Herbipolensis tunc existentis, exposito, quod, si unus et una sancti Ioannis evangelistae novi monasterii intra, et unus ac una sancti Ioannis in Haugiis, nec non reliquus et reliqua sancti Burchardi trans pontem, extra muros civitatis Herbipolensis saecularium et collegiarum ecclesiarum canonicatus et praebendae, quos primo simul vel successive vacare contigisset, tunc et etiam quoties deinceps vacassent, tribus clericis saecularibus in theologiâ doctoribus (qui, illos pro tempore obtinentes, in Herbipolensi ac praedictis et aliis quibuscumque civitatis et dioecesis Herbipolensis ecclesiis clero sermones facere, ac populo verbum Dei praedicare, ac lectiones in theologiâ legere tenerentur) conferendi, dicti tunc et pro tempore existentis episcopi Herbipolensis collationi et dispositioni reservati et ad hoc deputati fuissent, ex hoc profecto in civitate et dioecesi praedictis animarum saluti per amplius consultum fuisset, et ne ibidem luterana et aliae damnatae haereses, quemadmodum in aliis Germaniae partibus invaluerant, invalescerent obviaretur¹, et, si quae excitari cepissent, facilius extirparentur; ac pro parte dicti episcopi eidem Iulio praedecessori nostro humiliter supplicato, ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaretur: ipse Iulius praedecessor huiusmodi supplicationibus inclinatus, unum et unam sancti Ioannis evangelistae novi monasterii intra, ac alium et aliam sancti Ioannis in Haugiis, necnon reliquum et reliquam sancti Burchardi trans pontem, extra muros civitatis² Her-

¹ Edit. Main. habet *invaluisse*, *obviari*; locus mendosus esse, et emendatione aliquâ indigere, nobis visus fuit (R. T.).

² Edit. Main. habet *extra muros Herbipo-*

Iulius III tres canonicatus, qui hic recensentur, collationi episcopi Herbipolensis reservavit.

bipolensis ecclesiarum praedictarum canonicatus et praebendas, quos¹ (quibusvis, tam iuxta concordata nationis Germaniae cum Sede Apostolicâ inita apostolicis, quam ordinariis mensibus nuncupatis) primo, simul vel successive, per cessum vel decessum seu quamvis aliam dimissionem illos obtinentium, aut aliàs quovis modo extra Romanam Curiam vacare contigisset, etiamsi dispositioni apostolicae specialiter, vel ex quavis causâ (praeterquam ratione vacationis illorum apud Sedem Apostolicam, aut familiaritatis continuæ et² commensalitalis ipsius Iulii praedecessoris, aut alicuius S. R. E. cardinalis viventis, cuius consensus requirendus foret) generaliter reservati, aut ex generali reservatione apostolicâ affecti fuissent, tunc et etiam quoties deinceps perpetuis futuris temporibus vacavissent, tribus clericis saecularibus dictae nationis Germanicae in theologiâ doctoribus catholicis in aliqua approbatâ universitate studii generalis cum rigore examinis promotis (qui, illos pro tempore obtinentes, iuxta providam desuper per dictum tunc et pro tempore existentem episcopum Herbipolensem faciendam ordinationem, tam in Herbipolensi et praedictis, quam aliis quibuscumque dictarum civitatis et dioecesis Herbipolensis ecclesiis clero sermones facere, et populo verbum Dei praedicare, ac, in locis ad hoc congruis et convenientibus per ipsum tunc et pro tempore existentem episcopum Herbipolensem designandis, lectiones in theologiâ legere tenerentur) cum plenitudine iuris canonici conferendos³ praedicti tunc et pro tempore existentis episcopi Herbipo-

len. ecclesiarum praedictarum; ideoque Herbipolensium foret legendum; sed satius nobis visum fuit addere hanc vocem *civitatis* (R. T.).

¹ Turbatissime edit. Main. legit *quos cum*; vel legendum *quos*, vel *quom eos* (R. T.).

² Particulam *et nos adiecimus* (R. T.).

³ Perperam edit. Main. leg. *conferendi* (R. T.).

lensis collationi et dispositioni (dummodo dilectorum filiorum sancti Ioannis novi Monasterii, et sancti Ioannis in Haugiis, ac sancti Burchardi ecclesiarum praedictarum capitulorum, ad quos ipsarum ecclesiarum canonicatum et praebendarum collatio, provisio et quaevis alia omnimoda dispositio de antiquâ et approbatâ eatenusque pacifice observatâ consuetudine, spectare asserebatur, quoad canonicatus et praebendas in mensibus ordinariis huiusmodi vacaturos, ad hoc expressus accederet assensus) auctoritate apostolicâ perpetuo reservavit et ad hoc deputavit; districtius inhibens eisdem capitulis, ne ipsi ulterius aliquibus, ac praedicto tunc et pro tempore existenti episcopo Herbipolensi, ne ipse canonicatus et praebendas, ut praefertur, reservatos, aliis quam personis ut supra qualificatis conferre, et de illis providere quoquo modo praesumerent; ac decernens ex tunc eosdem canonicatus et praebendas, ut praefertur, reservatos et pro clericis doctoribus praedictis deputatos, tam eâ primâ vice, quam etiam quoties deinceps perpetuis futuris temporibus extra dictam Curiam vacarent¹ (etiam illarum commendis cessantibus, si commendati, ac unionibus dissolutis, si uniti, ac commendae et uniones huiusmodi de tunc apud Sedem praedictam vacantes² factae fuissent), sub quibusvis gratiis, expectativis, specialibus vel generalibus, aut etiam mensalibus reservationibus, primariis precibus, nominationibus, et nominandi ac etiam nominatis conferendi mandatis, facultatibus, indultis, collationibus, provisionibus, commendis et quibusvis aliis dispositionibus, etiam per ipsum Iulium praedecessorem et Sedem praedictam, aut eius legatos de latere, etiam motu

¹ Addere h. v. *vacarent* necess. visum f. (R. T.).

² Sic videtur legend.; edit. Main. leg. *vacantibus* (R. T.).

Cum inhibitione illis aliis conferendi.

Obstantia tollit.

Ut tribus theologia conferretur.

Exordium

proprio, quibusvis personis, etiam dicti Iulii praedecessoris et successorum suorum Romanorum Pontificum pro tempore existentium antiquis et descriptis familiaribus, continuis commensalibus, et quibusvis praedictae Sedis et Romanae Curiae officialibus, etiam officia sua actu exercentibus, ac aliis quibuscumque personis, cuiuscumque etiam dignitatis, status, ordinis, conditionis vel praesentiae existentibus (aliter quam, ut praefertur, qualificatis), sub quacumque formâ et expressione verborum, et cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus et insolitis clausulis irritantibusque, et aliis decretis, etiam imperatoris, regum, ducum et aliorum principum contemplatione, vel intuitu, concessis eatenus, et imposterum concedendis, nullatenus comprehendi, nec comprehensos censi, nec illorum praetextu acceptari, aut de illis cuiquam provideri posse quoquo modo; sed ipsum tunc et pro tempore existentem episcopum Herbipolensem de illis providere debere personis, ut praefertur, qualificatis, in omnibus et per omnia; perinde ac si gratiae expectativae speciales vel generales, aut etiam mensales reservationes, primariae preces, nominationes, mandata, facultates, indulta, collationes, provisiones, commendae et aliae dispositiones huiusmodi a dicto Iulio praedecessore et Sede praedictâ, ac eius legatis, ac etiam de latere, nullatenus emanassent, nec apparerent; nec per quascumque litteras eiusdem Sedis vel legatorum eius litteris dicti Iulii ullatenus censi derogatum; nec² acceptationes, collationes, provisiones, commendas et quasvis alias dispositiones de illis, etiam quibusvis personis (aliter quam, ut praefertur, qualificatis), etiam per dictum Iulium praedeces-

sorem et Sedem praedictam, aut legatos huiusmodi pro tempore factas et faciendas, nullius roboris, vel momenti existere, nullumque per eas ius alicui quaeri, vel etiam coloratum titulum possidendi tribui posse; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii apostolici auditores (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter interpretandi definiendi et iudicandi facultate et auctoritate) interpretari, definiri et iudicari debere; nec non irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, etiam per dictum Iulium praedecessorem et Sedem praedictam et eius legatos etiam de latere, ac nuncios, scienter vel ignoranter, contigisset attentari; ac aliâs prout in eiusdem Iulii praedecessoris litteris in forma Brevis sub datâ die xx iunii MDLIV pontificatus sui anno quinto, desuper expeditis, plenius continetur¹.

§ 2. Cum autem, sicut pro parte tuâ nobis nuper expositum fuit, ex collegio a te fundato multi theologiae doctores in dies prodeant, paucissimi vero iuris canonici periti in istis partibus reperiantur, quorum tamen opera ecclesiis videtur non modo utilis, sed etiam necessaria, quod tu in ecclesiâ tuâ potissimum experiris; propterea, ut subditos ecclesiae tuae ad iuris canonici studium invitare possis, cupis supradictos canonicatus et praebendas, non solum tribus sacrae theologiae, sed etiam totidem canonici iuris doctoribus, prout magis expedire iudicaveris, libere conferre posse. Quare nobis humiliter supplicari fecisti, ut super hoc tibi indulgere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 3. Nos igitur praedictarum Iulii praedecessoris litterarum tenorem, ac si de verbo ad verbum insereretur, praesentibus

Episcopus petat concedi sibi, ut eos conferre queat etiam doctoribus iuris canonici.

Quae de de-rogatoriis.

¹ Edit. Mam. habet nec... nullatenus (B. T.).
² Leg. et, nam postea seq. nullius rob. (B. T.).

¹ Praedictas litteras Iulii III in Bull. ne requiras (B. T.).

pro expresso habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, tibi, ac successoribus tuis ecclesiae Herbipolensis praesulibus, ut, succedente praedictorum trium canonicatum et praebendarum, pro magistris in sacrâ theologiâ a praedicto Iulio praedecessore reservatorum et deputatorum, vacatione, illos non solum magistris in theologiâ, sed etiam doctoribus in iure canonico, catholicis tamen, et servatâ in reliquis earumdem Iulii praedecessoris litterarum formâ, libere conferre et de illis providere valeatis (perinde ac si iidem tres canonicatus et praebendae, non solum pro magistris in theologiâ, sed etiam pro doctoribus in iure canonico ab eodem Iulio praedecessore nominatim reservati et deputati fuissent), auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, facultatem concedimus, et indulgemus.

§ 4. Atque collationes, et provisiones de dictis canonicatibus et praebendis pro tempore vacantibus, doctoribus in iure canonico per te, aut successores tuos praedictos pro tempore faciendas, eandem vim et robur obtinere, quam, si magistris in theologiâ iuxta dictarum Iulii praedecessoris litterarum seriem collocati fuissent, obtinerent.

§ 5. Nec a quoquam quovis praetextu impugnari ullatenus posse; sicque et non aliter per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores (sublatâ eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) indicari, et definiri debere; ac irritum et inane, quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 6. Non obstantibus quibusvis constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, necnon omnibus illis, quae dictus Iulius praedecessor in suis litteris voluit non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

Dati collationes huiusmodi eandem vim habent.

Clausulae.

Derogatoriis contrariis.

Datum Romae apud Sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die xxxi iulii MDCIV pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 31 iulii 1604, pontif. an. XIII.

CCCLIII.

Reductio ad viam iuris litterarum facultatis obligandi fructus mensarum magistratum militarium S. Iacobi de Spatha, de Alcantara et Calatrava, clarae memoriae Philippo II regi catholico olim concessae¹.

Clemens Papa VIII,
 Ad futuram rei memoriam.

Aliâs pro parte clarae memoriae Philippi II Hispaniarum regis catholici nobis exposito, quod, cum ipse occasione bellicorum, quae annis tunc praeteritis etiam in Belgii, sive inferioris Germaniae, provinciis, ac novissime in Franciae regno sustinuerat, et tunc sustinebat, maximos sumptus fecisset, eosque tunc quoque facere non destiterat, et propterea aes alienum ad ingentem summam ascendens contrahere coactus fuisset, et iis qui in praemissis sibi praesto fuerant et pecuniam crediderant, ut par erat, satisfacere, eorumque indemnitati prospicere cuperet, cumque² etiam, pro conscientiae suae exoneratione et securitate, ingravescente praesertim tunc aetate, nonnulla legata facere, et onera imponere et pro aeris praedicti solutione et legatorum atque onerum praemissorum satisfactione atque executione, de omnibus et singulis fru-

Philippus II ob rationes, quae hic intendant, peterat dari sibi facultatem hypotecandi fructus mensarum magistratum militarium de Spatha, etc.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.
² Vox ista cumque redundare videtur: nam contextus fere istiusmodi est Aliâs... exposito, quod (cum ipse... cuperet) etiam... desiderabat; ac propterea nobis... supplicato, ut... dignaremur nos, etc., ut sequitur in § 2 (B. T.).

cibus, redditibus et proventibus ac iuribus, obventionibus et emolumentis universis mensarum magistralium militiarum sancti Iacobi de Spatha, Ordinis sancti Augustini, nec non de Alcantara et Calatrava, Ordinis Cisterciensis (quae coronis regnorum Castellae et Legionis sive aliorum regnorum Hispaniarum apostolicâ auctoritate perpetuo unita erant, et quarum militiarum ipse Philippus, tamquam ditorum regnorum rex, perpetuus administrator eâdem auctoritate apostolicâ deputatus existebat), tam vitâ illius durante, quam post obitum illius decurrendis, omni viâ, modo et iure, quibus melius et efficacius potuisset, disponere, nec non, pro eiusdem aeris alieni integrali solutione, et legatorum atque onerum omnimodâ satisfactione atque executione, eorum pariter fructus, redditus et proventus, ac iura, obventiones et emolumenta universa dictarum mensarum, ut praefertur, decurrendos et decurrenda, specialiter et expresse applicare, obligare et hypothecare desiderabat¹; ac propterea nobis eiusdem Philippi regis nomine humiliter supplicato, ut super praemissis opportunitatem illi concedere de benignitate apostolicâ dignaremur:

§ 2. Nos, illum specialibus favoribus et gratis prosequi volentes, eidem Philippo regi, ut, quodcumque illi visum fuisset et placuisset, per viam cuiuscumque dispositionis, tam inter vivos, quam ex causâ mortis, seu alterius cuiuscumque (etiam in mortis articulo quomodocumque faciendae) declarationis, de omnibus et singulis fructibus, redditibus et pro-

² Stante particulâ *cumque*, de qua in notâ praecedenti, opus forsân esset *legere desideraret*; at vero contextus defectivus evaderet, nam coniunctio *quod*, ab initio huius § 1 posita, suo necessario obiecto careret; ideoque retinenda emendatio quam in notâ praecedenti innuimus (R. T.).

ventibus, iuribus, obventionibus et emolumentis quibuscumque mensarum magistralium trium militiarum praedictarum, etiam post obitum ipsius Philippi regis decurrendis, pro solutione aeris alieni praedicti, et usque ad totalem illius solutionem et integram praedictorum legatorum satisfactionem (circa cuius quidem aeris alieni verificationem et liquidationem, creditorumque graduationem, seu prioritatem, soli verbo et simplici declarationi per ipsum Philippum regem, si ipse vivus id declaravisset, vel per eos, quibus ipse Philippus rex pariter in mortis etiam articulo id mandavisset, vel ad quos iura et administratio praemissorum legitime delata fuisset, vel qui aliâs ad eam per iudicem deputarentur quocumque modo faciendae standum esset¹), omni meliori et efficaciori modo disponere², eosdemque fructus, redditus et proventus, ac iura, obventiones et emolumenta universa pro integrali eiusdem aeris alieni solutione et creditorum satisfactione perpetuo applicare, obligare et hypothecare, adheo ut dispositio huiusmodi eiusdem Philippi in dictis Hispaniarum regnis militiarumque administrationibus successoribus ita arctaret et afficeret, ut quaecumque pro dicti aeris alieni solutione per ipsum Philippum regem disposita fuissent, ea exequi et adimplere, et applicationi, obligationi et hypothecae praedictis stare omnino teneantur, necnon praemissa³,

¹ Edit. Main. habet *quocumque faciendâ*; sed certo aliquid deest; utrum recte emendaverimus iudicet prudens lector (R. T.).

² Subintellige *libere et licite posset et valeret, facultatem concessimus*, prout infra legitur in fine § seq., nam eo usque oratio manet suspensa (R. T.).

³ Locus mendosus est, sed non facilis de faciendâ emendatione coniectura; fortasse legendum *tenerentur, et non contra praemissa* . . . (R. T.).

directe vel indirecte, per se vel alios, venire, vel quovis quaesito colore, vel praetextu se se opponere auderent, aut praesumerent;

Itant dicti fructus hypothecati remanerent etiam post Philippi obitum.

§ 3. Necnon eidem Philippo regi, etiam ut omnia et quaecumque sibi beneplacita seu visa, omni et quocumque meliori et efficaciori modo ac viâ facere, relinquere et imponere, et, pro illorum satisfactione et executione, de supradictis omnibus fructibus, redditibus et proventibus, ac iuribus, obventionibus et emolumentis quibuscumque trium mensarum magistralium militiarum praedictarum, etiam post obitum illius decurrendis, ad favorem cuiuscumque personae, tam ecclesiasticae quam saecularis, necnon ecclesiarum, monasteriorum, hospitalium, aliorum piorum locorum, tam saecularium quam cuiusvis Ordinis, etiam militaris, et Congregationis, etiam mendicantium, ac cuiuscumque instituti regularium et universitatum, etiam studiorum generalium, ac collegiorum et seminariorum, per viam similiter cuiuscumque dispositionis, tam inter vivos quam ex causâ mortis, et alterius cuiuscumque (etiam in mortis articulo faciendae) declarationis, disponere; eosdemque fructus, redditus et proventus ac iura, obventiones et emolumenta universa, pro praedictâ legatorum atque onerum satisfactione, et usque ad illorum omnimodam executionem, similiter applicare, obligare et hypothecare libere et licite posset et valeret, auctoritate apostolicâ facultatem concessimus.

Et etiam si ille ex aliis pecuniis aes alienum et legata persolvisset.

§ 4. Et nihilominus, si idem Philippus rex huiusmodi aes alienum declaravisset, legata fecisset et onera imposuisset, et tamen de dictis fructibus, redditibus et proventibus, ac iuribus, obventionibus, et emolumentis, vel in toto vel in aliqua parte minime disposuisset, nec eos aut ea applicavisset, obligavisset et hypothecavisset, ut praefertur, volumus, disposui-

mus, atque decrevimus, ut ipsi in praedictis regnis militiarumque administrationibus successores, pro praedictâ aeris alieni solutione, et pro omnium legatorum praedictorum satisfactione et executione integrali, perpetuo obligati essent et esse censerentur: quodque etiam praedicti omnes fructus, redditus et proventus, ac iura, obventiones et emolumenta universa, similiter applicata, obligata et hypothecata perpetuo remanerent et remanere deberent, donec praedicti, tam creditores quam legatarii, atque ii, in quorum favorem onera praedicta componerentur, integre satisfacti fuissent, prout auctoritate apostolicâ ex tunc specialiter et expresse applicavimus, obligavimus et hypothecavimus, ac applicatos, obligatos et hypothecatos esse decrevimus: dantes eidem Philippo regi omnimodam auctoritatem et facultatem praedictos creditores, legatarios, et eos ad quorum favorem praedicta onera imponerentur, in possessionem praedictorum omnium fructuum, reddituum et proventuum, ac iurium, obventionum et emolumentorum universorum, etiam praeveniendo mortis articulum, etiam per viam constituti ponendi: qui omnes eosdem fructus, redditus et proventus, ac iura, obventiones et emolumenta universa, a quibuscumque personis ecclesiasticis et saecularibus, ac cuiusvis Ordinis et praedictarum militiarum et instituti regularibus, nec non ecclesiis, capellis, monasteriis, hospitalibus et aliis piis locis et conventibus, tam saecularibus, quam regularibus, etiam post obitum ipsius Philippi regis decurrendos, usque ad integram ipsorum satisfactionem et executionem, absque vitio spoli et attentatorum, ac etiam absque ipsius Philippi regis in dictis regnis militiarumque administrationibus successorum vel aliorum quorumcumque licentiâ, consensu, aut scitu, exigere, levare

Additis amplissimis facultatibus.

et percipere, ac in dicti aeris alieni solutionem et legatorum satisfactionem, onerumque executionem convertere libere et licite possent et valerent; ac suspendentes, quoad hunc effectum tantum, quatenus opus esset, etiam pro efficaciore remedio et praemissorum omnium validitate et firmitate, toto hoc tempore, trium mensarum magistralium praedictarum unionem coronis dictorum regnorum, ut praefertur, auctoritate apostolica factam; ita ut, quousque praemissa adimpleta et executioni demandata non fuissent, praedicti fructus, redditus et proventus, ac iura, obventiones et emolumenta universa, in alios, quam in praefatos usus, etiam per praedictos, dicti Philippi in dictis regnis militiarumque administrationibus successores quoscumque, aliquo modo, viâ, iure, causâ, seu quovis quaesito colore et praetextu converti minime possent et deberent: postquam autem praemissa omnia adimpleta et executioni demandata fuissent, ipsius Philippi successores praedicti in aliquo ulterius obligati non essent nec esse censerentur; nec non dicti fructus, redditus et proventus, ac iura, obventiones et emolumenta quaecumque ab huiusmodi applicatione, obligatione et hypothecâ praedictis prorsus libera et exempta remanerent, nec non praedicta unio, ac quaecumque alia, in pristinum, atque eum, in quo antea fuerant, et tunc erant, statum redirent et reverterentur eo ipso; ac praedicti ipsius Philippi in dictis regnis et administrationibus successores de fructibus, redditibus et proventibus, ac iuribus, obventionibus et emolumentis universis praedictis (iuxta tamen earumdem militiarum statuta ac stabilimenta, necnon secundum facultates ipsis auctoritate apostolica concessas tantum, et non ultra), in omnibus et per omnia disponere, illosque et illa, sicut prius, exigere et percipere, ac in ipsorum usus

et utilitatem convertere simili modo libere et licite possent et valerent:

§ 4. Necnon mandantes, in virtute sanctae obedientiae, et sub indignationis nostrae, et, in subsidium, excommunicationis maioris latae sententiae poenis, eiusdem Philippi in dictis regnis militiarumque administrationibus successoribus, et aliis quibuscumque ad quos quomodolibet spectaret, ut, donec praemissa modo et formâ per ipsum Philippum regem declarandis, seu aliâs, ut praefertur, adimpleta et executioni demandata fuissent, in executione et perceptione dictorum fructuum, reddituum et proventuum, ac iurium, obventionum et emolumentorum quorumcumque nullatenus se intromitterent, nec creditores, legatarios, ac alios in quorum favorem onera praedicta imponerentur, seu alios quoscumque ab ipsis causam habituros aliquo modo perturbare, molestare, inquietare, vel aliâs impedire auderent seu praesumerent; ac decernentes nostras desuper in formâ Brevis confectas litteras de subreptionis vel obreptionis vitio seu intentionis nostrae defectu ex quavis causâ et occasione, aut quovis praetextu seu quovis quaesito colore, notari, seu impugnari, aut ad viam iuris reduci non posse neque debere; ac ita in omnibus et singulis praemissis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii apostolici auditores (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiiri debere; ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari; prout in nostris in huiusmodi formâ Brevis sub datâ die v maii mxciii pontificatus nostri anno secundo confectis litteris plenius continetur¹.

¹ Sub hac datâ habetur quidem in *Bullario*

Quibus de causis administratio harum militiarum concessa Hispaniarum regibus.

Haec tamen, ut cessantibus concessionis causis, omnia pristino statui restituantur, necessariis ad hoc appositis clausulis.

§ 5. Cum autem felicitis recordationis Adrianus Papa VI praedecessor noster, eâ potissimum de causâ coronis regnorum Castellae et Legionis sive aliorum regnorum Hispaniarum administrationem magistratuum trium supradictarum militiarum sancti Iacobi de Spatha, Alcantarae et Calatravae perpetuo univertit et incorporaverit, ut nimirum clarae memoriae Carolus V Romanorum tunc imperator et Hispaniarum rex, eiusque in dictis regnis successores cum eorundem magistratuum redditibus, introitibus atque proventibus maiores vires, in catholicâ fide tuendâ, haeresibus extirpandis et christianae religionis hostibus reprimendis et debellandis haberent¹; et licet idem Carolus imperator a clarae memoriae Clemente Papa VII etiam praedecessore nostro, qui unionem praedictam confirmaverat, facultatem obtinisset redditus, introitus atque proventus dictorum magistratuum pro solutione suorum debitorum ad decennium, seu aliâs certum tunc expressum tempus, obligandi², eaque facultas per similis memoriae Paulum Papam III similiter praedecessorem nostrum confirmata extitisset³, nihilominus supradictus Philippus II rex de eisdem redditibus, introitibus atque proventibus libere semper disposuit⁴, ac pro solutione aeris alieni, tum dicti Caroli imperatoris, tum etiam inclitae memoriae Ferdinandi et Elisabethae regum catholicorum, et aliarum regaliarum personarum defuncta-

rum, applicavit quosdam annuos redditus viginti millium circiter ducatorum liberos ad eius dispositionem supra dictis magistratuum redditibus, introitibus atque proventibus remanentibus;

una Clementis VIII Constitutio ad ipsum Philippum II spectans, sed ista de qua hic agitur non habetur (R. T.).
¹ Vide super hoc Const. iv Hadriani VI, in tom. vi *Bullarii* h. n. edit. pag. 13 (R. T.).
² Praedicta duo diplomata Clementis VII exulant a *Bull.* (R. T.).
³ Ista quoque Pauli III Const. deest (R. T.).
⁴ Forsan legendum *disposuerit* et paulo post *applicaverit* (R. T.).

rum, applicavit quosdam annuos redditus viginti millium circiter ducatorum liberos ad eius dispositionem supra dictis magistratuum redditibus, introitibus atque proventibus remanentibus;

§ 6. Cumque, sicut etiam accepimus, charissimus in Christo filius noster Philippus III Hispaniarum rex catholicus, qui, pro summo eius christianae religionis zelo, in illâ tuendâ et defendendâ suorum maiorum vestigia sectari non desinit, gravissimos eâ de causâ sumptus assidue facere cogatur, et propterea redditus dictorum magistratuum ipsi ad eum, ad quem destinati sunt, finem potissimum necessarii sint; et si iuxta tenorem praedictarum nostrarum litterarum fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta mensarum magistralium huiusmodi praedicti Philippi II debitis, legatis et oneribus persolvendis usque ad finalem eorum solutionem et satisfactionem obnoxia et obligata remanerent, idem fere esset, ac si ab eisdem mensis magistralibus perpetuo dismembrata extitissent, nec deinceps, ullo quasi tempore in usus praedictos, ad quos destinata fuerant converti possent:

§ 7. Nos, considerantes ipsum Philippum III regem pro suâ in dictum Philippum II eius parentem optimum pietate aliunde curaturum, ut creditoribus dicti Philippi eius genitoris, ac legatis et oneribus ab eo relictis cumulate satisfiat, scientesque ipsum Philippum III post dictum Philippum II eius genitoris obitum ultra sex decies centena millia nummorum aureorum diversis eiusdem Philippi II genitoris sui creditoribus persolvisse; ac praeterea in animo habere assignationem cautam et securam annui redditus viginti millium ducatorum monetae dictorum regnorum creditoribus dicti Philippi regis eius genitoris, ac pro solvendis legatis et aliis oneribus ab eo relictis, initio anni

Damna ex supradicto indulto promanantia.

Clemens dictam suam concessionem ad terminos iuris reducit.

MDCV incipiendam, et usque ad integram eorum satisfactionem decurrendam, facere: ac attendentes etiam nimium supradictis mensis magistralibus damnum et praeiudicium ex illarum fructuum, reddituum, proventuum et aliorum supradictorum tam longâ et perpetuâ quodammodo obligatione provenire posse: idcirco supradictis et aliis rationabilibus causis animum nostrum moventibus, motu proprio, et ex certâ nostrâ scientiâ, ac maturâ deliberatione, deque apostolicae potestatis plenitudine, supradictas nostras litteras et omnia in eis contenta, salvis tamen remanentibus quibuscumque obligationibus et hypothecis, per dictum Philippum II regem in vim supradictarum litterarum de huiusmodi redditibus, introitibus atque proventibus, nec non fructibus, iuribus, obventionibus et emolumentis universis dictarum mensarum magistralium nominatim et in specie factis, quibus aliquo modo per praesentes praeiudicare non intendimus, quoad caeteros creditores, qui aliâs dicti Philippi II regis fidem sequuti fuerunt, nec non quoad legata in quacumque ultimâ sive aliâ dispositione relicta, et alia onera per dictum Philippum regem, non tamen super fructibus, iuribus, obventionibus et emolumentis dictarum mensarum magistralium vigore dictarum litterarum specialiter et expressè imposita, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, ad terminos iuris reducimus.

Clausulae.

§ 8. Decernentes praesentes litteras, etiam ex eo quod quicumque interesse habentes seu praetendentes vocati et auditi non fuerint, de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae vel aliquo quocumque defectu notari, impugnari, redargui, aut in ius vel controversiam vocari nullatenus posse: sicque et non aliter per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam

causarum Palatii Apostolici auditores (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 9. Non obstantibus, quatenus opus sit, nostrâ de non tollendo iure quaesito, ac supradictis litteris nostris, ac quibusvis aliis, etiam derogatoriis derogatoriis, ac irritantibus, et aliis decretis in illis apposis, nec non quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die IV augusti MDCIV pontificatus nostri anno XIII¹.

Dat. die 4 augusti. 1604, pontif. an. XIII.

CCCLIV.

Absolutio et venia generalis pro conversis a Iudaismo ad fidem christianam, iisque qui ab iis descendunt in locis regi Portugalliae subiectis².

Clemens Papa VIII,
ad futuram rei memoriam.

Postulat a nobis officii pastoralis ratio, ut dominico gregi invigilantes non solum assiduâ illum custodiâ tueamur, sed omni etiam studio curemus, ut christifideles, qui callidissimi daemonis arte

¹ Edit. Main. tum in textu, tum ad marginem legit die 4 augusti 1603, pontif. anno XII, quo posito debuisset haec Constitutio antea referri, ad pag. 26; at cum in iusto ordine hic referatur inter constitutiones ann. 1604, ideo malimus supponere errorem typographicum in numeris hic irrepsisse, et emendavimus ut supra (B. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brevium.

Derogatio contrariorum.

Proventuum.

decepti a recto veritatis tramite recesserunt, pravis erroribus relictis, in viam salutis redeant et ad ovile Christi primo quoque tempore reducantur.

Cum nonnulli in iudaismum relapsi;

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, in Portugalliae et Algarbiorum regnis, ac provinciis, dominiis et locis charissimo in Christo filio nostro Philippo Portugalliae et Algarbiorum regi catholico, et eorundem regnorum coronae subiectis, post editas a felicis recordationis Clemente VII, et deinde a Paulo III romanis pontificibus praedecessoribus nostris litteras¹ super generali veniâ et absoluteione per eosdem praedecessores omnibus et singulis utriusque sexus ex hebraicâ perfidiâ ad Christi fidem conversis, eorumque filiis et descendantibus, ex regnis praefatis Portugalliae et Algarbiorum oriundis, ac in eis degentibus, forensibus, exteris et alienigenis super apostasiâ a fide, haeresibus et aliis quibuscumque criminibus, excessibus et delictis contra catholicam fidem per eos commissis, modo et formâ in eisdem litteris contentis attributâ et concessâ, nonnulli ex genere huiusmodi oriundi hebraicam perfidiam rursus sectari, aliâque contra fidem catholicam crimina et delicta committere non dubitaverint in Dei offensam, christifidelium scandalum et suarum perniciem animarum.

Philippus rex motus agitabat.

§ 2. Cumque ii omnes (tum quia graves contra haec delicta perpetrantes poenae sunt inflictæ, ac per tribunal Inquisitionis haereticae pravitate eorundem regnorum adversus delinquentes severe et absque remissione executioni demandantur, tum quia omnem ulterioris veniae spem sibi praeclusam esse existimant) in deterius prolabantur, et peccata quotidie

peccatis cumulent, unde graviora, non solum eisdem regnis et dominiis, sed aliis damna inferri possent, nisi huic malo saluari et benigno aliquo remedio quam primum occurratur, immo, si eisdem novae alterius et generalis remissionis obtinendae ratio proponatur, procul dubio sperandum est brevi fore, ut hi omnes ad cor reversi saniora consilia suscipiant, et ad eadem regna, cultu catholicae fidei retento, sub eiusdem Philippi regis, id summopere desiderantis et a nobis expositantis ac enixe postulantis, obedientiâ revertantur;

§ 3. Idcirco nos eius vestigiis inhaerentes, *Qui miserator et longanimis, et multum misericors est*, quique interdum eo consilio dissimulat peccata hominum, ut respiscant et salutarem poenitentiam amplectantur, ac gravissimis etiam causis ad fidei catholicae conservationem, et dictorum regnorum tranquillitatem pertinentibus, atque eorundem praedecessorum nostrorum exemplo adducti, motu proprio et ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostris, omnes et singulos utriusque sexus de huiusmodi genere, quovis modo ex dictis regnis et dominiis oriundos, qui sive in eisdem regnis et dominiis nunc degant, sive ab illis iam recesserint, et in quacumque mundi parte, tam in terris christianorum quam etiam in locis infidelium et haeticorum aliorumque christianae et catholicae fidei hostium, commercii seu negotiationis vel quacumque aliâ causâ commorantur, dummodo tamen habitum et nomen christianorum retineant, et pro christianis se gerant (alioquin si constiterit eos habitum et nomen christianorum, ubicumque commorati fuerint, non retinuisse, et pro christianis se non gessisse, sed palam et publice a fide christianâ apostatasse, in hisce nostris litteris comprehensi minime sint, et praesenti gratiâ perfrui minime

Clemens absoluteionem, et veniam concedit, de quibus in rubrica.

¹ Litterae Clem. VII huiusmodi non leguntur in Bull.; habetur autem Const. super hac re Pauli III quam videre est in tom. VI, h. n. edit. pag. 205 (B. T.).

valeant) etiamsi eorum aliqui ex dictis regnis et dominiis coronae Portugalliae occasione praedictorum delictorum, seu metu poenarum in eos, qui haec delicta committunt, inflictarum aut aliâ quavis de causâ recesserint, et ex dictis regnis exules fuerint, necnon etiam alios quoscumque noviter conversos, et de huiusmodi hebraeorum, ut praefertur, genere procreatos, vel ab eis quovis modo originem trahentes, etiam forenses, exteros et alienigenas, in praedictis tamen Portugalliae et Algarbiorum regnis, aliisque provinciis, dominiis et locis eidem Philippo regi et coronae Portugalliae praefatis subiectis commorantes, ac in illis domicilium vel habitationem quovis modo habentes, aut illorum filios, nepotes et descendentes, quoad praesentes, videlicet in regnis et dominiis, ex nunc prout ex tunc, cum primum praesentes litterae in eisdem regnis et dominiis modo et formâ infrascriptis publicatae fuerint; quo vero ad absentes, ex nunc pariter prout ex tunc, cum primum ad regna et dominia praefata, in illis de caetero mansuri, reversi fuerint, dummodo illi scilicet qui in Italiâ, Galliâ, Germaniâ et aliis Europae regionibus, provinciis et locis quibuscumque commorantur, intra annum; qui vero extra Europam, intra biennium ad summum, a die publicationis praesentium in eisdem regnis et dominiis faciendae computandum, ad regna et dominia praefata revertantur, cuiuscumque illi status, gradus, ordinis et conditionis fuerint, tam laici quam clerici, etiam in sacris Ordinibus constituti, saeculares, vel cuiusvis Ordinis etiam militaris regulares, et in quacumque dignitate constituti fuerint, etiamsi praesentes in dictis regnis et dominiis, usque in diem praedictae publicationis, aut ab illis absentes etiam deinceps, supradictis respective annis durantibus, in regnis et dominiis praefatis

vel extra illa pro haereticis habiti, et ut tales declarati, ac pro talibus accusati, inquisiti, diffamati publice vel occulte extiterint, ac etiamsi eorum aliqui iudicialiter abiuraverint, nec non etiam carcerati, non tamen ex causâ secundi lapsus, vel sub cautionibus relaxati reperiantur (et etiamsi contra illos sit lata sententia cum bonorum confiscatione, dummodo talis sententia non sit publicata et executioni demandata, et dummodo etiam ipsi carcerati vel sub cautionibus relaxati, qui de haeresi vel apostasiâ a fide condemnati fuerint, aut confessi vel convicti extiterint, abiurationem coram Inquisitoribus haereticae pravitatis dictorum regnorum, ac illorum notario, et duobus saltem testibus in illorum tribunali facere teneantur, qua abiuratione factâ, etiam absque aliquâ publicâ poenitentia per eos faciendâ, relaxari, et praesenti gratiâ, etiam quoad remissionem poenarum temporalium et bonorum, ut praefertur, gaudere debeant) ab omnibus et singulis per eosdem haecenus, et quoad absentes deinceps dictis annis respective durantibus, perpetratis, etiam haereses, et ab eadem fide apostasias¹, et alios quoscumque impios errores redolentibus, caeterisque quantumvis gravibus, gravissimis, enormibus et enormissimis, ac aliis qualificatis peccatis, criminibus, delictis et excessibus huiusmodi, etiamsi illa sub generali expressione non venirent, et specialem notam requirerent, nec non a quibusvis excommunicationum, suspensionum, interdictorum et aliis ecclesiasticis, temporalibus, corporalibus, etiam capitalibus sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, et a quibuscumque contra haeticam pravitatem Inquisitoribus praemissorum et aliâ quavis

¹ Sic habet edit. Main. nisi quis malit legere apostasiam u. T.

occasione vel causâ latis et promulgatis, etiamsi in illis per plures annos insoruerint, et eorum absolutio nobis et apostolicae Sedi per quascumque constitutiones apostolicas, ac etiam per litteras die Coenae Domini legi solitas, specialiter vel aliâs quomodolibet generaliter reservata existat, quorum omnium et singulorum qualitates, quantitates et circumstantias etiam aggravantes pro expressis haberi volumus, ab haereticae videlicet pravitatis huiusmodi in foro civili, criminali et contentioso, ut praefertur, penitus et plenarie; in foro autem conscientiae, tam a praedictis, quam a reliquis etiam criminibus, aliisque excessibus haeticam pravitatem huiusmodi minime redolentibus, ex nunc prout ex tunc, postquam, ut infra dicetur, sacramentaliter confessi fuerint, ac haereses et apostasias a fide in eadem sacramentali confessione anathematizaverint et detestati fuerint, iniunctis poenitentis salutaribus, et illis quae de iure fuerint iniungenda, et e contra, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, gratiose absolvimus et liberamus; ac huiusmodi sententias, censuras et poenas illis, et cuilibet eorum remittimus et condonamus; ac illis universis et singulis generalem a praemissis omnibus et quibuscumque peccatis, excessibus, criminibus et delictis, veniam, absolutionem et remissionem concedimus et impertimur. Nec non eosdem carceratos et alios detentos, ac etiam exules, a carceribus et exiliis, quibus occasione criminum haeresis et apostasiae huiusmodi detenti et condemnati existunt, ac quoad absentes in futurum dictis annis respective durantibus extiterint, relaxamus, liberamus ac liberos dimittimus, ac relaxari, liberari ac liberos dimitti mandamus, necnon omnem infamiae maculam sive notam contra eos praemissorum occasione tam ex propriis, quam ex parentum, con-

A quibusvis poenis et infamia liberati.

sanguincorum et affinium culpis et aliâs quovis modo insurgentes, ab eis penitus et omnino abstergimus et abolemus, et ulterius bonorum confiscationes haecenus factas (quorum tamen possessio pro eodem fisco apprehensa non fuerit), necnon processus contra eos formatos et sententias latas, non tamen publicatas, et executioni demandatas, ac quoad absentes dictis annis respective durantibus formandas et ferendas, etiam quoad bona, quorum possessio per fiscum apprehensa non fuerit, necnon informationes et alia quaecumque acta, et gesta ordinaria et extraordinaria, in iudicio et extra, contra eos haecenus facta, et quoad absentes eisdem annis, ut praefertur, respective durantibus faciendâ, quorum omnium tenores, status et merita similiter haberi volumus pro expressis, cassamus, irritamus, abolemus et annullamus, atque cassa, irrita, abolita et annullata fore et esse decernimus, ipsaque bona sic confiscata et confiscanda, si, ut dictum est, illorum possessio per fiscum apprehensa non fuerit, illis, quibus fuerint confiscata, remittimus, donamus et restituimus: illos tamen ad dignitates, beneficia et officia tam ecclesiastica, quam temporalia obtinenda dispensare aut habilitare per praesentes nullo modo intendimus.

Non tamen beneficiorum ecclesiasticorum capacem reddit.

§ 4. Praeterea illorum conscientiarum securitati consulere volentes, universis et singulis confessoribus in praefatis regnis et dominiis existentibus ex approbatis ab Ordinariis locorum per supradictos eligendis, eorum singulos a praemissis excessibus, criminibus, peccatis et delictis, confessionibus illorum diligenter auditis ac iniunctâ cuilibet eorum arbitrio poenitentia salutari, ut praefertur, in foro conscientiae absolvendi plenariam et generalem facultatem ac potestatem concedimus et impertimur.

Confessarios ab eis eligendis, et plures absolvere licet facultatem.

Sic absolutos
in nullo foro
conveniri posse
decernit.

§ 5. Decernentes quod omnes, qui in singulis casibus supradictis respective praemissa adimpleverint, in foro temporali, civili et criminali, etiam contentioso, a quibuscumque criminibus supradictis plenarie absoluti sint et esse intelligantur: ac volentes, quantum ad forum fori, quod illi ad aliquam publicam confessionem, abiurationem, renunciationem, purgationem, poenitentiam, paritionem et diligentiam faciendam non teneantur: et nihilominus praesens gratia illis, quoad haeresis, apostasiae a fide et alia praefata crimina, etiam in foro civili, criminali et contentioso, et etiam quoad omnia alia delicta et excessus pravitatem huiusmodi non redolentia, quaecumque, quotcumque et qualiacumque fuerint, in foro conscientiae tantum, dummodo eorum errata et excessus alicui per eos eligendo confessario, ut supra dictum est, in dictis regnis et dominiis existenti ex approbatis per Ordinarios locorum, ut praefertur, sacramentaliter corde contriti et ore confessi fuerint, absque aliqua publicâ poenitentia illis iniungendâ in omnibus et per omnia plenissime suffragetur:

Qui iudicialiter non abiuraverint, etiamsi postea in errores remeant, relapsi non erunt reputandi.

§ 6. Atque statuente, ut illi omnes, qui iudicialiter, ut praefertur, haereses non abiuraverint, reconciliati non censeantur, etiam ex eo quod praesenti veniâ generali politi fuerint; nec, etiamsi forsâ in aliquem praefatorum errorum, quod absit, iterum postea inciderint, vel aliâs quomodolibet incidisse deprehensi fuerint, relapsi reputentur vel pro relapsis habeantur; nec inde aliquod iudicium deinceps etiam minimum contra eos oriri, allegari, vel deduci in iudicio vel extra illud valeat; ac indulgentia, remissio et alia praedicta in damnum, notam, injuriam, vel aliud incommodum illorum retorqueri nequeant. Caeteri vero, carcerati nimirum, vel sub cautionibus relaxati, confessi vel convicti, qui ut praefertur, gratiâ potiantur, ut dictum est, coram Inquisitoribus abiurationem fecerint, nec non alii etiam omnes, qui, ut praefertur, aliâs iudicialiter abiuraverint, et ob haereses, in quas de novo incurserunt, praesenti veniâ generali politi fuerint, si postea iterum quod absit, in haereses labantur, relapsi sint et poenis relapsorum puniantur.

Relapsorum vero poenis puniendi, qui post abiurationem relabuntur.

§ 7. Districtius inhibentes omnibus et singulis etiam iudicibus ecclesiasticis et saecularibus, ac praelatis inquisitoribus, ordinariis seu delegatis, quaecumque auctoritate, potestate et dignitate, etiam pontificali, archiepiscopali, primatiali et patriarchali, ac statu, gradu, conditione ac praeseminentia, etiam cardinalatus honore fulgentibus, et tali qualitate, de qua expressa mentio fieri deberet, pollutibus, etiam a nobis seu Sede praefatâ, etiam ad instantiam eiusdem regis, deputatis et pro tempore deputandis, sub excommunicationis, suspensionis et interdicti sententiis et beneficiorum et officiorum per eos obtentorum privationis poenis eo ipso, nisi paruerint, incurrendis, ne aliquos de haeresi, apostasiâ a fide, et aliis praemissis culpabiles, aut suspectos, qui gratiâs praefatis iuxta praesentium tenorem gaudere debent, si quos sub aliquâ custodia vel carcere teneant, amplius in carcere detineant, aut contra eos ad ulteriora procedant, immo captos relaxent et exules ad patriam, et in eum statum, in quo fuerunt, et ante accusationes, condemnationes, carcerationes, et exilia huiusmodi existebant, reponant et plenarie restituant. Accusatoribus vero, denunciatoribus, testibus, inquisitoribus, iudicibus, promotoribus et aliis quibuscumque, sub similibus censuris et poenis, ne contra supradictos, occasione vel praetextu delictorum haeresim et a fide apostasiam redolentium hactenus commissorum, aut quoad absentes deinceps dictis annis re-

Mandatum Inquisitoribus ordinariis, etc. de relaxandis eis, qui carceribus detinentur.

Et de non recidendi poenis, contra eos relaxantibus per beneficium.

Statutis contra inobedientes poenis.

Clausulae perpetuae huiusmodi constitutio firmitate.

spective, ut praefertur, durantibus committendorum, se intromittere, nec aliquos ad testificandum, vel accusandum, seu denunciandum inducere, vel illos super praemissis aliâs molestare quoquo modo audeant seu praesumant. Ac decernentes omnes et singulos in praemissis inobedientes, vel contravenientes, easdem sententias, censuras et poenas eo ipso incurrere, et beneficia per eos obtenta vacare, et a nobis et a quibusvis illorum ordinariis collatoribus impetrari et conferri posse, ipsasque impetrationes, collationes et alias dispositiones alioquin legitime factas valere, plenamque roboris firmitatem obtinere;

§ 8. Ac easdem praesentes litteras de subreptionis vel obreptionis vitio, seu intentionis nostrae defectu notari vel impugnari non posse, nec sub quibusvis revocationibus, modificationibus, limitationibus et suspensionibus quarumcumque similium vel dissimilium litterarum, ac etiam per nos et Sedem eandem factis et faciendis, ullatenus comprehendi, sed ab illis semper exceptas esse, et quoties revocatae vel limitatae fuerint, toties in pristinum et eum, in quo in praesenti existunt, statum restitutas et reintegratas existere; necnon illorum transumptis manu notarii publici subscriptis eandem prorsus, tam in iudicio quam extra illud, fidem adhiberi debere, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae; sicque in praemissis omnibus per praedictos et quoscumque alios Inquisitores et iudices etiam S. R. E. cardinales in quacumque instantiâ et iudicio coram eis, etiam nunc et in futurum pendente, iudicari, sententiari et definiri debere, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, sententiandi et definiendi facultate; ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 9. Quocirca venerabili fratri archiepiscopo Ulixbonensi ac dilectis filiis Inquisitori generali contra haeticam pravitatem in eisdem regnis, necnon spoliatorum et iurium Camerae Apostolicae debitorum in dictis regnis collectori generali, per praesentes committimus et mandamus quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios, easdem praesentes, pro maiori praefatorum notitiâ, et in eis contenta quaecumque, ubi et quando ac quoties opus fuerit, publicantes, et in praemissis efficaciter assistentes, faciant praesentes et in eis contenta quaecumque firmiter observari, ac singulos, quos ipsae praesentes concernunt, illorum effectu pacifice gaudere; non permittentes eos desuper per Inquisitores et iudices praefatos, seu quoscumque alios quomodolibet impediri, molestari vel perturbari; contradictores quoslibet et rebelles per censuras et poenas ecclesiasticas, et alia iuris opportuna remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Executores deputantur.

Contra iudicium.

§ 10. Non obstantibus praemissis, ac etiam felicis recordationis Bonifacii Papae VIII, aliorumque Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, et aliis apostolicis, necnon in generalibus et provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, etiam ab eisdem praedecessoribus vel a nobis, etiam pluries, emanatis, legibus quoque imperialibus et regis, nec non iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, officii Inquisitionis et ecclesiarum, et regnorum, et dominiomm praefatorum, illorumque civitatum et locorum, etiam municipalibus statutis et consuetudinibus, sententiisque, ac privilegiis et indultis in corpore iuris clausis, ac etiam in formâ

Brevis, et aliis apostolicis litteris etiam per nos et praedecessores nostros, ac Sedem huiusmodi, etiam Inquisitoribus praefatis, etiam ad instantiam ipsius Philippi et aliorum quorumcumque regum et reginarum, aut etiam motu proprio, et de S. R. E. cardinalium consilio, etiam de apostolicae potestatis plenitudine, ac cum quibusvis derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis ac irritantibus, et aliis decretis concessis, approbatis et innovatis, etiamsi in eis caveatur expresse quod illis nullatenus, aut non nisi sub certis inibi expressis modis et formis, derogari possit. Quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis illorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, et formam in illis traditam observatam, inserti forent, pro sufficienter expressis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie motu, scientiam et potestatis plenitudine praefatis, specialiter et expresse derogamus, et contrariis quibuscumque: seu si Inquisitoribus et iudicibus praefatis, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Præsentes publicari praecipit.

§ 11. Ut autem praesentes litterae ad omnium quos concernunt notitiam facilius deducantur, volumus, ac eisdem archiepiscopo Ulixbonensi ac inquisitori et collectori generalibus in virtute sanctae

obedientiae districtae praecipiendo mandamus, ut ipsi, vel quilibet eorum per se, vel alium, seu alios, cum praesentium earumdem transumpta aut exempla acceperint, illa statim absque ulla mora, retardatione, vel impedimento aut limitatione in dicta civitate Ulixbonensi in ecclesia metropolitana intra missarum solemnia, dum populi multitudo ad divina officia convenerit, et per affixionem exempli seu transumpti earumdem praesentium ad valvas dictae ecclesiae metropolitanae, publicent et divulgent, ac publicari et divulgari faciant.

§ 12. Ipsarumque praesentium transumptis vel exemplis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticae constitutae munitis, eandem fidem habendam esse decernimus, quae ipsismet originalibus haberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die xxiii augusti mdciv, pontificatus nostri, anno xiii.

Dat. die 23 augusti 1604, pontif. an. xiii.

CCCLV.

Derogatio statuti Militiae sancti Jacobi de Spatha, quod thesaurarii seu sacristae ecclesiarum dictae Militiae pro tempore deputandi, habitum fratrum capellanorum eiusdem Militiae suscipere non teneantur¹.

Charissimo in Christo filio nostro Filippo Portugalliae et Algarbiorum regi catholico
Clemens Papa VIII.

Charissime in Christo filii noster, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Maiestatis tuae nomine nobis nuper expositum fuit quod aliis in capitulo

Exemplis danda fides.

Statutum erat per sacristas habitum capellanorum debent.

¹ Partic. et heic sicut alibi nos addidimus (n. r.).

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

CCCLVI.

Interdicitur fratribus Ordinis beatae Mariae de Monte Carmelo ad tribunalia saecularia quominus recurrant, sed ad priorem generalem vel protectorem Ordinis, vel ad Summum Pontificem.

Clemens Papa VIII,
ad futuram rei memoriam

Quod tamen aliquale inducebat inconveniens.

generali militiae sancti Jacobi de Spatha regni Portugalliae, a clarae memoriae Sebastiano Portugalliae et Algarbiorum rege in civitate Ulixbonensi de anno mclxiv celebrato, inter alia ordinatum fuerit, quod omnes thesaurarii, aliis sacristae ecclesiarum dictae militiae habitum per illius fratres capellanos gestari solitum, facta prius probatione de eorum vita et moribus, suscipere deberent, quod hactenus succedentibus vacationibus thesaurariorum huiusmodi observatum fuit. Sed quia, sicut eadem expositio subiungebat, experientia compertum est, quod praedicti thesaurarii, tum quia sunt ad nutum amovibiles, tum quia eorum salaria ad decentem eorum sustentationem non sufficiunt, ut plurimum qualitates ad suscipiendum habitum praedictum requisitas habere non possunt; tuo nomine nobis humiliter supplicatum fuit, ut praedicto statuto, ad effectum quod deinceps praedicti thesaurarii seu sacristae habitum huiusmodi suscipere non teneantur, derogare de benignitate apostolica dignaremur.

Abrogatur a Clemente.

§ 2. Nos igitur maiestatis tuae supplicationibus ducti, harum serie statuimus et ordinamus ut deinceps thesaurarii seu sacristae ecclesiarum ordinis militaris sancti Jacobi de Spatha huiusmodi, pro tempore deputandi, habitum praedictum suscipere non teneantur, et ad hunc effectum statuto praedicto specialiter et expresse derogamus.

Derogatur a Gregorio.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac eiusdem militiae, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die vi septembris mdciv, pontificatus nostri, anno xiii.

Dat. die 6 septembris 1604, pontif. an. xiii.

Exordium.

Quoniam nostro pastoralis potissimum incumbit officio, ut ea quae per regulares personas contra eorum regularia instituta temere attentantur, quantum nobis ex alto conceditur, opportunis remediis compescamus et amoveamus;

§ 1. Proinde, quia nuper dilecto filio magistro Henrico Silvio Henrico priore generali Ordinis beatae Mariae de Monte Carmelo, non sine animi nostri molestia, referente accepimus, quod nonnullae dicti Ordinis, etiam utriusque sexus, regulares personae, Dei timore postposito et suae professionis inmemores, ut in eorum malefactis et inhobedientia se diutius confoveant, ab iis, quae per praelatos eiusdem Ordinis et priores provinciales et alios superiores, ab ipso priore generali pro tempore deputatos, acta sunt et decreta, ad tribunalia saecularia appellare, et ad ea temere confugere consueverunt, in non modicam iurisdictionis ipsorum superiorum laesionem, et regularis instituti alterationem ac scandalum plurimorum;

Causae litemdas prohibentur.

§ 2. Nos, praemissis obviare volentes, universis et singulis dicti Ordinis utriusque sexus regularibus personis cuiuscumque dignitatis, status, gradus et conditionis existentibus, apostolica auctoritate, tenore praesentium, praecipimus et mandamus, eisque sub excommunicationis latae sententiae poena, a qua non nisi a nobis seu Romano Pontifice pro tempore existente, praeterquam in mortis articulo,

Exhibet de q. 4. m. b. 2.

absolvi possint, necnon privationis perpetuae officiorum per eos obtentorum, ac inhabilitatis ad illa et alia quaecumque dicti Ordinis officia exercenda, ac vocis tam activae quam passivae, eo ipso absque aliâ declaratione incurrendis poenis, districtius inhibemus, ne ad ipsa tribunalia saecularia quovis pretextu aut quaesito colore appellare, vel ad illa confugere, aut ea propterea quoquo modo adire audeant vel praesumant: sed, si se a praecelatis gravari praetendant, ad priorem generalem ipsius Ordinis, seu illius protectorem aut vice-protectorem in Romanâ Curiâ, vel ad nos sive Romanum Pontificem pro tempore existentem, supremum in Ecclesiâ Dei iudicem, sicut antiquitus semper facere consueverunt, recursum habeant, unde illis brevi manu iustitia ministrabitur.

Inobedientium poenae.

§ 3. Volentes et ita declarantes, quod nedum dicti Ordinis regulares personae contra facientes, verum etiam eorum quomodolibet directe vel indirecte fautores et consultores easdem poenas eo ipso omnino incurrant. Decernentes irritum et inane quicquid secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrarium.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quibusvis, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis ac litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum exprimerentur et insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat ad effectum praesentium specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 5. Volumus autem ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptis danda fides.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die xx septembris, MDCIV, pontificatus nostri, anno XIII.

Dat. die 20 sept. 1604, an. pontif. XIII.

CCCLVII.

Ne quis in Italia habitum externum similem ei quem gestant fratres reformati seu discalceati Ordinis Eremitarum S. Augustini, deferat. Et nemo ex ipsis ad alium Ordinem quam Carthusianorum transeat.

Clemens Papa VIII,
ad futuram rei memoriam.

Pastoralis officii ratio postulat ut religiosorum, maxime strictioris observantiae, quieti, profectui bonoque nomini indefesse consulamus.

Prohemium.

§ 1. Cum igitur, sicut accepimus, habitu, quo dilecti filii religiosi Congregationis S. Augustini, Reformatorum seu Discalceatorum nuncupati, utuntur, plures extra eam induti confusionem, et aliqui² etiam scandalum in praedictam Congregationem generent;

Causae prohibitions.

§ 2. Nos, ut haec et alia inconvenientia omnino evitentur, opportune providere volentes, motu proprio, et ex certâ scientiâ nostrâ, ac de apostolicae pote-

Prohibito de qua in rubrica.

¹ De toto Ordine Eremitarum vide in Constitut. XXIX, Alex. IV, *Licet*, tom. III, pag. 635

² *Bull. Ord. legit alicui*, et sic legit etiam Cherubini (B. T.).

statis plenitudine, districte praecipimus in virtute sanctae obedientiae, et sub poenâ excommunicationis maioris latae sententiae ipso facto incurrendâ, ne quis in Italia habitum externum, tam in materiâ quam in formâ, similem (ita ut ex praedictis Discalceatis existimari possit) gestare praesumat, nisi praedictae Congregationis membrum actualiter existat, aut a Congregatione Galliae aut Hispaniae pro negociis gerendis huc adveniat.

Poenae contra inobedientes.

§ 3. Quod si quis, scienter vel ignoranter, secus fecerit, illum, a quolibet praedictae Congregationis religioso, habitu et sandalis privari posse decernimus, ac illos Congregationis praedictae usui ex nunc appropriamus.

Executores deputati.

§ 4. Quocirca venerabilibus fratribus archiepiscopis, episcopis et aliis locorum Ordinariis, eorumque vicariis in spiritualibus generalibus, per praesentes committimus et mandamus, quatenus quilibet eorum, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte religiosorum dictae Congregationis aut cuiuslibet eorum fuerit requisitus, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque solemniter publicans, ac praedictis religiosis dictae Congregationis in praemissis efficacis defensionis praesidio assistens, faciat auctoritate nostrâ illas in eius quisque civitate et dioecesi inviolate observari: contradictores quoscumque per censuras et poenas praedictas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Prohibetur transitus.

§ 5. Praeterea sub iisdem censuris et poenis praecipimus quod nullus praedictae Congregationis professus in aliqua alia provinciâ aut Congregatione Ordinis S. Augustini, aut cuiusvis alterius religionis, praeterquam Carthusianorum, absque nostrâ et Sedis Apostolicae aut superintendentis licentiâ recipiatur, et, si

receptus fuerit, statim praedictae Congregationi restituatur.

Derogatio contrarium.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque;

Exemplis danda fides.

§ 7. Volumus autem ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides habeatur quae ipsis praesentibus haberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Tusculi sub annulo Piscatoris die xxv septembris MDCIV, pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 25 septembris 1604, pontif. an. XIII.

CCCLVIII.

Quod personae Ordinis Uscu ongregationis Coelestinorum utriusque sexus ad alia tribunalia saecularia appellare vel ad illa confugere minime valeant.

Clemens Papa VIII,
ad futuram rei memoriam.

Quoniam nostro pastoralis potissimum incumbit officio, ut ea quae per regulares personas contra eorum regularia instituta temere attentantur, quantum nobis ex alto conceditur, opportunis remediis compescamus et amoveamus;

Exordium.

§ 1. Proinde, quia nuper dilecto filio domino Petro Capuccitto ab Agellis abbate generali monachorum Ordinis sancti Benedicti congregationis Coelestinorum, non sine animi nostri molestiâ, referente accepimus, quod nonnullae dicti Ordinis et Congregationis, etiam utriusque sexus, regulares personae, Dei timore postposito, et suae professionis immemores, ut in

Causae faciendae prohibitions.

eorum malefactis et inobediētiā se diutius confoveant, ab iis quae per praelatos eiusdem Ordinis et Congregationis, etiam visitatores generales et alios superiores, a definitoriali capitulo et abbate generali pro tempore deputatos, acta sunt et decreta, ad tribunalia secularia appellare, et ad ea temere confugere consueverunt, in non modicam iurisdictionis ipsorum superiorum laesionem, regularis instituti alterationem, atque scandalum plurimorum:

Prohibitio.

§ 2. Nos, praemissis obviare volentes, universis et singulis dicti Ordinis et Congregationis utriusque sexus regularibus personis, cuiuscumque dignitatis, status, gradus et conditionis existentibus, apostolicā auctoritate, tenore praesentium, praecipimus et mandamus, eisque sub excommunicationis latae sententiae poenā, a qua non nisi a nobis seu a Romano Pontifice pro tempore existente, praeterquam in mortis articulo, absolvi possint, necnon privationis perpetuae officiorum per eos obtentorum, et inhabilitatis ad illa et alia quaecumque dicti Ordinis et Congregationis officia exercenda, ac vocis tam activae quam passivae, eo ipso absque aliā declaratione incurrendis poenis, districtius inhibemus, ne ad ipsa tribunalia saecularia, quovis praetextu aut quaesito colore, appellare, vel ad illa confugere, aut ea quoquo modo adire audeant vel praesumant:

Appellationes ad quem sicut faciendae.

§ 3. Sed, si se a praelatis gravari praetendant, ad visitatores generales quisque in suis quarteriis, intra quorum fines existunt, et ab his ad abbatem generalem ipsius Ordinis et Congregationis, seu illius protectorem in Romanā Curia, vel ad nos sive Romanum Pontificem pro tempore existentem, supremum in Ecclesia Dei iudicem, sicut antiquitus facere consueverunt, recursum habeant, unde illis brevi manu iustitia ministrabitur.

§ 4. Volentes et ita declarantes, quod Poenae inobedientibus praefixae. nedum dicti Ordinis et Congregationis regulares personae contrafacientes, verum etiam eorum quemlibet¹ directe vel indirecte fautores et consultores, easdem poenas eo ipso omnino incurrant.

§ 5. Decernentes irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Clausulae.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dictorum Ordinis et Congregationis, etiam iuramento, confirmatione apostolicā, vel quavis firmitate aliā roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum exprimerentur, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliās in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat ad effectum praesentium, specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque. Derogatio contrariorum.

Datum Tusculi sub annulo Piscatoris die v octobris MDCIV pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 5 octobr. 1604, an. pont. XIII.

CCCLIX.

Approbatio statutorum editorum ab Ordine fratrum beatue Mariae de Mercede Redemptionis Captivorum, ad reformationem ipsius Ordinis².

¹ Haec legendum quomodolibet, sicut supra pag. 126 in Const. huic simili (B. 1).

² Huius Ordinis Institutionem habes in Constitut. XLII Greg. IX, *Devotionis*. Tom. III, pag. 485.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Decet Romanum Pontificem ea quae pro religiosorum quorumlibet statu prospere dirigendo provide statuta et ordinata sunt, ut inviolate observentur, apostolicae firmitatis robore communire, prout in Domino salubriter conspiciit expedire.

In capitulo generali facta provincialiarum divisio.

§ 1. Expositum siquidem nobis nuper fuit pro parte dilecti filii Bernardi de Vargas procuratoris generalis Ordinis beatue Mariae de Mercede Redemptionis captivorum, nomine etiam dilecti filii Alphonsi de Monroy magistri generalis dicti Ordinis et infrascriptarum provincialiarum, quod in capitulo provinciali dicti Ordinis in oppido *del Olivar* Caesaraugustanae dioecesis, die x iunii anni MDCIII celebrato vigore nostrarum litterarum in formā Brevis sub datum die iv martii eiusdem anni expeditarum, provincia Aragoniae dicti Ordinis de consensu vocalium in tres partes divisa fuit. Ex quatuor vero regnis Hispaniae, videlicet Aragoniae, Valentiae, Navarrae, ac principatus Cathaloniae, duae provinciae factae fuerunt; altera provincia Valentiae, cuius subiecta fuerint monasteria eiusdem regni, necnon monasteria Tortosae, Tarraconae, Trevel, Sarrion, Maioricae et Oram cum suis adjacentiis et iurisdictionibus; altera provincia Aragoniae, cui subiacerent monasteria eiusdem regni, et Navarrae, et principatus Cathaloniae.

Nonnullaeque edita statuta.

§ 2. Et ulterius pro salubri eiusdem Ordinis et dictarum provincialiarum (ac etiam provinciae Italiae, cuius tertia provincia fieri debebat, quod quam primum executioni demandabitur) directione ac prospero regimine nonnulla statuta, constitutiones et ordinationes per religiosos dicti Ordinis perpetuo observanda con-

data et conditae fuerunt tenoris sequentis, videlicet:

§ 3. Primo fuit praeceptum in virtute sanctae obedientiae, quod, ultra communia et particularia suffragia et orationes praecepta a constitutionibus Ordinis, deinceps pro felici statu sanctissimi Domini nostri Papae cantetur seu dicatur oratio *pro Papa* in missis tam cantatis quam planis pro felici statu Sanctitatis Suae, ac pro conservatione et augumento suae sanctae Sedis, quoties non contrariabitur rubricis missalis romani, et in orationibus particularibus et secretis omnes religiosi eandem faciant commemorationem;

In Missis dicenda oratio pro Papa;

§ 4. Secundo, quod commendatores, tam in celebratione missarum, quam in recitatione divini officii in choro, maximam adhibeant diligentiam et punctualitatem, ut omnes legitimo impedimento non impediti assistant, et quod numquam omittatur oratio mentalis, et quod in omnibus monasteriis (si commode fieri potest) missa quotidie cantetur;

Commendatores erent omnes adesse choro;

§ 5. Tertio, fuit praeceptum quod maxima adhibeatur diligentia, ut adimpleantur legata pia benefactorum, et suffragia pro defunctis;

Omnesque orationem mentalem facere;

Pia legata adimplenda.

§ 6. Ac etiam quod, decedente aliquo religioso, teneantur omnes religiosi sacerdotes suae provinciae, sequenti die postquam habuerint notitiam obitus illius, celebrare unam missam planam pro illius animā, et monasteria singula singulas cantent missas, nisi ratione dici debeat transferri, dummodo non omitatur;

Missae pro fratribus defunctis celebranda;

§ 7. Quarto fuit praeceptum in virtute sanctae obedientiae, ac sub poenā excommunicationis maioris, quod nullus religiosus possit uti aliquo privilegio a quovis dicti Ordinis superiore sibi concesso, nec in futurum concedi a quoquam possit, contra dicti Ordinis constitutiones;

Nullum privilegium contra constitutiones Ordinis concedendum.

quod si concedatur, ex nunc nullius roboris esse censeatur, ac eo utentes eisdem poenis subiiciantur;

§ 8. Quinto fuit praeceptum commendatoribus, quod non possent suis subditis dare licentiam exeundi extra civitatem ultra quatuor dies, et non nisi ex rationabili et honesta causa, et quam rarius possit; et quando ex aliqua necessitate et urgenti causa concedenda esset licentia alicui, non nisi a provinciali concedatur, cuius conscientia fuit onerata, ne sine iusta et honesta causa huiusmodi licentias impertiatur; sed si casus advenit ita praecisus ut non possit de facili haberi recursus ad provincialem, et in mora esset periculum, tunc commendator monasterii de consilio consiliariorum licentiam concedere possit, transmittendo provinciali statim copiam informationis et causae propter quam fuit motus cum ipsorum consiliariorum consilio ad eam concedendam; circa vero licentias exeundi e monasterio ad civitatem, fuit onerata conscientia praelatorum, ne de facili illas concedat, sed solum ex necessitate;

§ 9. Sexto quod nullus praelatus, sub poena suspensionis sui officii per duos menses, permittat, ut aliquis fratrum, tam conventualium quam non conventualium, extra monasterium possit in domibus saecularium pernoctare, etiam quod eius essent consanguinei aut parentes, nisi de licentia speciali generalis magistri, aut saltem provincialis; excepto casu in quo ad infirmos in extremis laborantes vocarentur, et tunc non nisi associati remanere ibi possint;

§ 10. Septimo quod praelati, sub poena suspensionis suorum officiorum per sex menses, non possint nec valeant recipere aliquem ad habitum Religionis, nisi habeat requisitas a constitutionibus

qualitates et conditiones; ac sub eisdem poenis fuit praeceptum, ne commendatores vel novitiorum magistri permittant, quod aliquis novitiorum exeat e novitiatu ad inserviendum commendatori vel alicui fratri quacumque dignitate aut officio insignito;

§ 11. Octavo quod novitii, durante anno probationis, non possint ad scientias incumbere, sed solum ediscere res essentialia ac coereemoniales Ordinis;

§ 12. Nono quod novitii habeant separatum dormitorium ab illo professorum, ubi singuli singulos habeant lectos;

§ 13. Decimo quod commendatores non possint exponere aliquem fratrem ad ordines suscipiendos, nisi prius sibi constiterit per diligens examen, quod sit habilis et idoneus quoad mores, vitam et sufficientiam; quod examen commendator cum voto fratrum conventualium facere debeat, ac transmittere provinciali, qui considerare debeat attente, an omnes qualitates requisitae concurrant, et tunc et non aliter licentiam concedere possit;

§ 14. Undecimo, si autem aliquis, quod Deus avertat, sine legitima praelatorum licentia ordines suscipere fuerit ausus, ultra poenas canonum, si talis frater clericus fuerit, ad triremes per triennium condemnetur; si vero conversus, per sexennium; hanc autem poenam generalis magister, provinciales vel eorum vicesgerentes executioni non demandantes, sint suspensi a divinis in utroque foro;

§ 15. Duodecimo quod nullus praelatus possit abesse a sua commenda per aliquod spatium notabile temporis, nisi ex speciali licentia provincialis, cuius conscientia fuit onerata ne de facili huiusmodi licentias concedat, nisi ex causa urgente et necessitate, et tunc non excedat terminum duorum mensium; quapropter fuit declaratum quod si commendator ultra sexaginta dies abfuerit a sua

Quando et quomodo danda licentia egrediendi e monasterio;

Et pernoctandi in domibus saecularium.

De novitiis.

De ordinandis.

Poenae contra male promotos.

De residentia faciendâ in commenda et de poenis non residentium.

1 Particulam *et* addimus ex edit. Cherub. (R. T.).

commenda, quamvis pro servitio provinciae aut sui conventus, ipso iure eius commenda vacet absque alia declaratione, et tunc provincialis in ea novum commendatorem praeficiat, nisi ad generalem magistrum, iuxta constitutiones Ordinis, huiusmodi provisio spectaret;

Qui ad praesentaturam concurrere possint.

§ 16. Decimotertio quod nemo ad praesentaturam exponi possit, qui non legerit, ultra tres annos logicae ac philosophiae, duos alios annos theologiae scholasticae, assistendo conferentiis, et aliis actibus, sicut de magistris dicitur, et qui saltem trigesimum tertium aetatis suae annum non compleverit; quod docere debeat per fidem baptismi;

De assumendis ad magistrum.

§ 17. Decimoquarto quod nullus possit in magistrum assumi, qui non legerit quotidie unam lectionem theologiae scholasticae per spatium sex annorum, postquam fuerit confirmatus in praesentaturâ, et quod de sero semper adfuerit conferentiis, aut praesidendo, aut replicando, et unoquoque anno praesederit alicui actui publico seu publicis disputationibus; ita et taliter quod si fuerint tres lectores, primus in principio anni, secundus in medio, et tertius in fine praesideat (possint tamen dicti lectores, si praedictorum aliquid omiserunt sine licentia commendatoris, cuius conscientia oneratur ne absque causa cum eis dispenset, supplere in primo vel sequentibus annis); nec propterea adscribatur in numero magistrorum nisi quadragesimum aetatis suae annum compleverit, quod per fidem baptismi docere debeat: fuit declaratum supradictas qualitates, in magistris et

1 Particulam *non*, quae deest tum in edit. Cherub. tum in Main., necessariam vel congruam duximus (R. T.).

2 Haec edit. Main. interserit hanc unam lineam *reliquerit honeste reparatum et notabiliter*, quae prorsus extra chorum canit, et pertinet ad § 30 h. Const., uti videbimus (R. T.).

praesentatis requisitas, solum extendi ad eos, qui post confirmationem harum constitutionum legere incipient;

§ 18. Decimoquinto quod provinciales ante celebrationem capituli provincialis per duos menses non possint commendatores nec alios vocales in dicto capitulo provinciali vocem habentes privare, sed solum de eorum delictis inquirere et facere informationem in scriptis, ad hoc ut in dicto capitulo examinentur et rei castigentur;

§ 19. Decimosexto quod eleemosynae et bona pro redemptione captivorum a fidelibus largita et largienda non possint ad alios usus applicari, quam ad redimendos captivos, neque ex pecuniis huiusmodi possit emi equus aut mulus, nisi pro quaerentibus et procurantibus dictam eleemosynam, quae animalia ad usum conventus deservire non debeant, nisi conventus tertiam partem pretii illorum exbursaverit;

§ 20. Decimosextimo quod fratres non possint gestare ullo umquam tempore profana vestimenta, et contra dicti Ordinis constitutiones, sub poena reclusionis duorum mensium pro prima vice, et pro secunda et tertia sex mensium, quorum duo sint gravioris culpae; quam poenam provinciales in suis provinciis, commendatores in suis commendis executioni demandabunt sine remissione;

§ 21. Decimo octavo fuit praeceptum, sub poena excommunicationis maioris latae sententiae et privationis activae et passivae vocis per sex annos ac suspensionis exercitii sanctorum sacramentorum, quod totum in foro interiori obliget et liget, quod nullus superior monasterii possit alienare aut expendere legitimas, aut haereditates monasterio-

1 Utraque Cherub. edit. nempe Romana et Lugdunensis legit *exteriori* (R. T.).

Provinciales nequeunt per duos menses ante capitulum quemquam vocare privare.

Eleemosynae pro redemptione captivorum collectae in alios usus non convertendae.

Vestes ad firmam regulae ferendae.

Haere debent quae monasteriis non pertinent non alienari.

rum sine expressa licentia in scriptis magistri generalis, nec sufficiat provincialis; quod si secus factum fuerit, superior conventus delinquens ipso facto sit privatus, et subditi illius possint ab eo auferre obedientiam, et illam dare vicario vel antiquiori monasterii; ac sub eisdem poenis fuit praeceptum ne novi census sine licentia generalis magistri super bonis monasterii fundarentur;

De rationibus reddendis et computis faciendis.

§ 22. Decimonono quod nullus commendator, sub poena obedientiae et privationis officii ac vocis activae et passivae per tres annos, possit ullo praetextu solus expendere, vel etiam recipere aliquid ad monasterium pertinens sine praesentia vel scientia depositariorum; quod si depositarii abessent, tunc teneatur vocare aliquem ex senioribus; et sub eisdem poenis fuit praeceptum ne commendator per seipsum solum faciat computum, nec etiam procuratore associatus, sed hoc computum fiat publice ad sonum campanae, ita ut possint omnes, quotquot voluerint, adesse; sed necessario assistere debeant commendator, depositarii, sacrista, procurator et expeditor, vel eorum maior pars; qui sub poena excommunicationis maioris non permittere debent, quod expensae confuse adnotentur, sed distincte scribantur tam res emptae quam receptae, exprimendo nomina personarum a quibus supradictae res emptae vel receptae fuerunt; et sub eisdem poenis praecipitur depositariis, ne in libris computorum apponant vel apponi permittant, seu scribi, aliquid quod realiter et vere coram ipsis non fuerit enumeratum et consignatum, et in capsam depositi repositum; et fuit onerata conscientia commendatoris, quod conetur quotidie facere computum horis et tempore magis opportunis et commodis;

ptum, sub poena excommunicationis maioris latae sententiae et privationis officii, quod nullo modo possint commendatores pecunias pro missis celebrandis largitas e capsam communi depositi extrahere, nisi prius sibi constiterit satisfactum fuisse obligationi, et missas fuisse celebratas, nec possint dictae missarum eleemosynae de uno conventu ad alium transferri sine licentia expressa in scriptis provincialis ad minus;

§ 24. Vigesimo primo quod provinciali non detur ultra quatuor iulios, seu regales, quotidie pro suis ac socii expensis, commorando vel visitando aliquod monasterium;

Quid dandum sit provinciali in actu visitationis.

§ 25. Vigesimo secundo fuit praeceptum quod nullus frater possit discedendo ab aliquo monasterio secum deferre nisi solum libros, quos habebit, imagines et habitus ad ipsius usum; reliqua vero, videlicet sedilia, lectum, scabella et alia huiusmodi relinquere debet ad usum conventus, a quo discesserit: si autem ad idem monasterium redire contigerit, poterit tunc commendator, eidem fratri magis, supradicta, quam alteri, ad usum consignare;

Quae secum adportare possint fratres a monasteriis discedentes.

§ 26. Vigesimo tertio fuit praeceptum, sub poena excommunicationis maioris latae sententiae, quod nullus commendator possit accipere pecunias, quas religiosi sui monasterii in communi capsam depositi habent, nec ab eis mutuo petere;

Commendatori vetitum, quominus pecunias a communi deposito accipiat.

§ 27. Vigesimo quarto fuit praeceptum iuxta breve sanctissimi Domini nostri Clementis Papae VIII, sub datum Romae die XIX ianuarii MDCL, ne bona unius provinciae possint ad aliam transferri, sub poenis etiam in dicto Brevis contentis;

Bona unius provinciae ad aliam non transferenda.

§ 28. Et quod bona ob mortem aliquius fratris pertineant ad monasterium

Bona defunctorum monasterio danda cuius illi erant filii.

1 Breve huiusmodi in Bull. hucusque non legitur (R. T.).

De eleemosynis missarum.

§ 23. Vigesimo, insuper fuit prae-

cuius erat filius, et non ad conventum in quo emiserat professionem, ubicumque decesserit, et propterea professio, ubicumque emittatur, intelligatur emissa ad favorem monasterii cuius erat filius;

Quartis et sextis feriis quadragesimae disciplina facienda.

§ 29. Vigesimo quinto fuit praeceptum omnibus fratribus, quod IV et VI feriis quadragesimae de sero debeant convenire in choro, et ibi communem facere disciplinam;

Quinam possint iterum eligi in commendatores.

§ 30. Vigesimo sexto fuit praeceptum in virtute sanctae obedientiae provincialibus et aliis superioribus, ad quos de iure spectat, quod nullo modo possint, transacto triennio, commendatorem iterum de alia commenda providere in sequenti triennio, nisi monasterium cuius erat commendator reliquerit honeste reparatum et notabiliter melioratum ac provisum de necessariis secundum vires monasterii usque ad proximam futuram messem;

Redemptores Aragoniae et Valentiae pares inter se.

§ 31. Vigesimo septimo fuit statutum quod redemptores provinciarum Aragoniae et Valentiae, dum ad redimendos captivos proficiscuntur, simul eant, nec aliqua inter eos sit superioritas, sed unusquisque suum librum deferat, ubi adnotabit omnia ad redemptionis munus pertinentia, sicut redemptores provinciarum Castellae et Beticae faciunt;

Qui sit in priorem Barchinonensem eligendus.

§ 32. Vigesimo octavo fuit statutum quod in monasterio Barchinonensi, quod caput totius Ordinis est, non eligeretur in priorem nisi religiosus magisterii dignitate, vel ad minus praesentaturam insignitus, electio autem aliter facta ex nunc nullius valoris declaratur;

In electione provincialis Aragoniae alternativa servanda.

§ 33. Vigesimo nono fuit statutum quod in provincia Aragoniae circa electionem provincialis servaretur alternativa, ita et taliter, quod una vice provincialis sit ex Catalonia, et alia vice ex regno Aragoniae et Navarrae, dummodo reperiretur persona habilis et re-

quisita habens ad officium provincialis exercendum.

Novi magistri et praesentati electi in unaquaque ex provinciis noviter erectis.

§ 34. Causam et occasione supradictae divisionis et erectionis harum novarum provinciarum, necesse fuit aliquos magistros et praesentatos de novo creare, ut in electione provincialium adesset sufficiens numerus vocalium, supplendo in eis aliquas requisitas qualitates, et provinciam Aragoniae fuerunt creati sequentes:

§ 35. Pro provincia Aragoniae fuit in magistrum electus frater Ioannes de Casanova; ad praesentaturam frater Laurentius Altava, frater Ioannes Navarro, fr. Leonardus Spino, fr. Michael Ortiz de Sada, fr. Hieronymus de Rojas, fr. Ioannes Saviraque, fr. Marcus Ruiz, fr. Didacus de Pamplona, fr. Martinus de Spinal, fr. Dominicus de Suaviago, fr. Ioannes Pardo de la Casta, fr. Thomas Vasquez, fr. Paulus Ferriol, fr. Matthaueus Llaneras; post hos praesentatos fuit nominatus in praesentatum de unanimi consensu fr. Stephanus Rodriguez tamquam idoneus;

§ 36. Pro Valentiae provincia fuerunt nominati in praesentatos frater Michael Selma, fr. Hieronymus Campos, fr. Iacobus Torner, fr. Nicolaus Sancho, frater Caspar Fito, fr. Ioannes Ribera, fr. Andrea Vellester, fr. Antonius Vidal, fr. Augustinus Spinosa.

Praedictorum omnium petitur confirmatio.

§ 37. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, praedictus Bernardus procurator cupiat, pro maiori statutorum et ordinationum huiusmodi subsistentia, illis apostolicae nostrae confirmationis robur accedere; nobis propterea humiliter supplicari fecit ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignemur.

§ 38. Nos igitur dicti Ordinis pro no-

Confirmat Clemens.

1 Sic legunt tum utraque edit. Cherubin., tum

strā pastorali sollicitudine, quantum cum Domino possumus, prospicere volentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, ex voto venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium super consultationibus et negociis Episcoporum et Regularium deputatorum, quibus statuta et ordinationes huiusmodi videnda et examinanda, ac nobis referenda commisimus, praedicta statuta, constitutiones et ordinationes, ut praefertur, inserta et insertas, auctoritate apostolicā, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui in eisdem intervenerint, supplemus, ac in praedictis provinciis et Ordine a superioribus et fratribus universis eiusdem Ordinis, prout quempiam eorum concernunt, perpetuo inviolabiliter observari debere statuimus et ordinamus.

Et observari mandat.

§ 39. Mandantes propterea eisdem Alphonso magistro, et Bernardo procuratori generalibus, ac definitoribus, superioribus et fratribus universis dicti Ordinis, nunc et pro tempore existentibus, in virtute sanctae obedientiae, ut praeserta statuta, ordinationes et constitutiones huiusmodi perpetuo observent ac observari curent et faciant.

Clausulae.

§ 40. Decernentes praesentes litteras de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae vel alio quocumque defectu notari, impugnari, redargui, aut quovis modo infringi, annullari vel retractari nullatenus posse, sicque ab omnibus censi, et ita per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici

edit. Main.; sed vel legendum dicto Ordini, vel aliquid supplendum, ex. g. bono, decori, vel utilitati (R. T.).

auditores (sublatā eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Exequutores designati.

§ 41. Quocirca dilectis filiis causarum curiae Camerae Apostolicae generali auditori, et Caesaraugustano et Valentinensi officialibus per praesentes committimus et mandamus, ut praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, per se vel alium solemniter publicari, et praeserta statuta et ordinationes huiusmodi in praedicto Ordine perpetuo inviolate observari faciant; contradictores quoscumque, ac praemissis non parentes, per censuras ac poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo.

Derogatio contrarium.

§ 42. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac provincialium et Ordinis huiusmodi, etiam iuramento, confirmatione apostolicā, vel quavis firmitate aliā roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem provinciis, et Ordini, ac superioribus, et fratribus quibuscumque in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis; quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio habenda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliās in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Marcum sub an-

nulo Piscatoris, die xxv octobris MDCIV pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 25 octobr. 1604, an. pont. XIII.

CCCLX.

Praescripta forma appellationum interponendarum a fratribus Ordinis Eremitarum sancti Augustini, prohibetur quominus recurrant ad tribunalia saecularia¹.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Quoniam nostro pastorali potissimum incumbit officio, ut ea quae per regulares personas contra eorum regularia instituta temere attentantur, quantum nobis ex alto conceditur, opportunis remediis compescamus et amoveamus;

Nonnulli fratres ad laicorum tribunalia confugiebant.

§ 1. Proinde, quia nuper, dilecto filio magistro Hyppolito Ravennati priore generali Ordinis Eremitarum sancti Augustini non sine animi nostri molestiā referente, accepimus, quod nonnullae dicti Ordinis, etiam utriusque sexus, regulares personae, Dei timore postposito, et suae professionis immemores, ut in eorum malefactis et inobediētiā se diutius confoveant, ab iis quae per praelatos eiusdem Ordinis et priores, provinciales et alios superiores, ab ipso priore generali pro tempore deputatos, acta sunt et decreta, ad tribunalia saecularia appellare, et ad ea temere confugere consueverunt, in non modicam iurisdictionis ipsorum superiorum laesionem, et regularis instituti alterationem ac scandalum plurimorum:

¹ Plura de isto Ordine videri possunt sub pontif. Alexandri IV in Const. xxix *Licet Ecclesiae*. Tom. II, fol. 635 (h. n. edit.).

§ 2. Nos, praemissis obviare volentes, universis et singulis dicti Ordinis utriusque sexus regularibus personis, cuiuscumque dignitatis, status, gradus et conditionis existentibus, apostolicā auctoritate, tenore praesentium, praecipimus et mandamus, eisque, sub excommunicationis latae sententiae, a qua non nisi a nobis seu Romano Pontifice pro tempore existente, praeterquam in mortis articulo, absolvi possint, necnon privationis perpetuae officiorum per eos obtentorum, ac inhabilitatis ad illa et alia quaecumque dicti Ordinis officia exercenda, ac vocis tam activae quam passivae, eo ipso absque aliā declaratione incurrendis poenis, districtius inhibemus ne ad ipsa tribunalia saecularia, quovis praetextu aut quaesito colore, appellare, vel ad illa confugere, aut ea propterea quoquo modo adire audeant vel praesumant;

Cavetur sub poenis hic expressis.

§ 3. Sed si a praelatis se gravari praetendant, ad priorem generalem ipsius Ordinis, seu illius protectorem aut viceprotectorem in Romanā Curia, vel ad nos sive Romanum Pontificem pro tempore existentem, supremum in Ecclesia Dei iudicem, sicut antiquitus semper facere consueverunt, recursum habeant, unde illis brevi manu iustitia ministrabitur.

Forma recursum praescribitur.

§ 4. Volentes et ita declarantes quod nedum dicti Ordinis regulares personae contrafacientes, verum etiam eorum quomodolibet directe vel indirecte fautores et consultores easdem poenas eo ipso omnino incurrant. Decernentes irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Eisdem poenis subiacentur fautores.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quibusvis, etiam iuramento, confirmatione apostolicā, vel quavis firmitate aliā roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis

Derogatio contrarium.

quoque, indultis ac litteris apostolicis in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum exprimerentur et insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat ad effectum praesentium specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXIII novembris MDCIV pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 23 novembris 1604, pontif. an. XIII.

CCCLXI.

De ambitu fratribus Eremitis Ordinis sancti Augustini interdicto.

Clemens Papa VIII,

Ad perpetuam rei memoriam.

Ambitus in Ecclesia Dei valde perniciosus.

Quoniam nemo debet sibi assumere honorem, nisi vocatus a Deo tamquam Araon, et a regularis vitae instituto valde alienum est ut religiosi viri (quos honorum et dignitatum gradus sanctitate vitae ac aliis religiosis virtutibus potius promereri quam appetere, eosque gradus, cum ad eos assumuntur, obedienter suscipere, susceptosque humiliter administrare decet), mendicatis saecularium praesertim personarum studiis, ad eos sibi aditum patefacere contendant, unde magna in Ecclesia Dei perniciosa adferri solet: nos, qui pro muneris nostri debito in hoc potissimum laborare non desistimus ut ecclesiastica regularisque disciplina pristino candori restituatur, huic malo opportunum remedium adhibendum censuimus.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, quidam in Ordine Eremitarum sancti Augustini, professionis et regulae, quam professi sunt, penitus immemores, nimirumque dignitatum et officiorum ecclesiasticorum in dicta Religione consequendorum ambitione ducti, pro iis consequendis, ecclesiasticorum et saecularium principum studia requirant, et a sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus aliisque praelatis commendatitias litteras, aliosque favores et gratias propterea expetant, quibus adiuti, quos ipsi ex se promeruisse minime confidunt, gradus et dignitates in eadem Religione consequi valeant; sicque eiusdem Religionis quietem, non sine animarum suarum periculo, perturbant;

§ 2. Nos malum hoc ab eodem Ordine et Religione, cuius prosperum regimen et incrementum ad Ecclesiae sanctae utilitatem sinceris exoptamus affectibus, pro nostra pastorali sollicitudine propellere summopere cupientes, motu proprio, et ex certa nostra scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, eos omnes et singulos fratres dicti Ordinis et Religionis cuiuscumque status, gradus, conditionis, praeminentiae, qualitatis et dignitatis existentes, qui de caetero ad praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones et alia officia dicti Ordinis et Religionis assequenda intenti, ad principum et praelatorum, ac aliarum quarumcumque personarum, tam ecclesiasticarum quam saecularium, de gremio dictae Religionis non existentium, etiam cardinalatus honore, ac quacumque saeculari dignitate et excellentia, etiam imperiali, regali et ducali fulgentium, favores recurrerint; vel etiam pactis, pollicitationibus, aliisque viis, directe vel indirecte, palam vel occulte, ad praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones et alia officia praedicta obtinenda aspiraverint, vel aliis

Causae faciendae prohibitionis.

Poenae contra ambientes.

minus legitimis et honestis rationibus ea obtinere quaesiverint, aut etiam sponte oblatis et minime conquisitis usi fuerint, illorumque complices et fautores, ad quas-cumque praelaturas, dignitates et officia, gradusque, honores, administrationes et munera, in ipsa Religione obtinenda, perpetuo inhabiles declaramus, ac obtentis per eos praelaturis, gradibus, honoribus, dignitatibus, administrationibus, functionibus et officiis huiusmodi, eo ipso privamus, ac privatos voce tam activam quam passivam carere decernimus et declaramus.

Cavetur quominus superiores illos promoveant.

§ 3. Atque in virtute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis latae sententiae poenam, omnibus dicti Ordinis et Religionis fratribus, superioribusque, et praelatis quocumque titulo nuncupatis, etiam priori generali, praesentibus et futuris, praecipimus, districteque mandamus, ne quempiam ullo tempore, praecibus, litteris, vel favoribus adducti, vel aliis ad instantiam seu requisitionem vel contemplationem principum vel praelatorum, aut aliorum quorumcumque, tam saecularium quam ecclesiasticorum extra dictum gremium existentium, etiam cardinalium, imperatoris, regum, ducum, ad cuiusvis generis praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones et officia praedictae Religionis promovere, vel poenas aliquas remittere audeant vel praesumant.

Promotiones, si fieri, nullae sunt.

§ 4. Decernentes electiones et promotiones ad monasteria, seu prioratus, vel officia dicti Ordinis et Religionis contra praesentium dispositionem, quod absit, quandocumque faciendas, et pro tempore obtentas, nullas prorsus invalidasque fore et esse, nullisque viribus subsistere;

Ambitus, solum peccatum precibus probatur.

§ 5. Ac omnes et singulos in praemissis delinquentes, nulla alia monitione praecedente, et absque processu desuper habendo, sententias et poenas praemissas irremissibiliter eo ipso incurrere, et, ad

illos sententias et poenas praemissas damnabiliter incurrisse legitime probandum et omnino convincendum, solas praemissarum personarum instantias, preces et favores, etiam oretenus porrectas, plenam, indubiam et sufficientem, in iudicio et extra, fidem facere, nec ad id probationis alterius adminiculum requiri;

§ 6. Et ita per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, et sanctae Romanae Ecclesiae cardinales (sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 7. Non obstantibus quibusvis apostolicis, ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, ac Ordinis et Religionis huiusmodi, iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrariis quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque, aut si praedictis fratribus vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab Apostolica Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

¹ Alibi pag. 78, a; 87, a, etc., censuimus heic praemitt. ad minus partic. et; at vero nunc advertimus eam semper deesse, quando subsequitur formula aut si, etc. (R. T.)

Præsentia
quomodo sicut
publicandae.

§ 8. Ut autem harum litterarum notitia ad omnes dicti Ordinis Eremitarum fratres facilius deveniat, volumus illas in capitulis provincialibus seu congregationibus, et postea in capitulo generali publice legi, illasque in dictis capitulis provincialibus seu congregationibus, et capitulo generali lectas sic arctare, ac si legitime unicuique intimatae fuissent;

Exemplis
danda fides.

§ 9. Illarumque exemplis, etiam impressis, manu scribae dicti capituli vel notarii publici subscriptis et sigillo prioris generalis ipsius Religionis vel alterius personae in dignitate ecclesiastica constitutae obsignatis, eandem prorsus fidem haberi, quae praesentibus habetur, si eadem exhiberentur.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die 1 decembris MDCIV, pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 1 decembris 1604, pontif. an. XII.

CCCLXII.

Prae scriptio formae, qua Ordines Regulares et Confraternitates saeculares de caetero uti debent in erigendis et aggregandis Congregationibus et Confraternitatibus; et in communicatione suarum indulgentiarum et indulgentiarum, eleemosynarumque collectione, et Confessorum electione.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Quaecumque a Sede Apostolica ad promovendam Christifidelium salutem aliquando concessa sunt, etsi ea maturo consilio magnaue prudentia et cautione sancita et decreta sint; tamen, cum Romanus Pontifex, de animarum salute sollicitus, progressu temporis animadvertit sensim aliquos abusos in eisdem statutis

et decretis observandis provenire, debet pro sui pastoralis officii munere illis opportunam ratione occurrere, et, quantum cum Domino potest, adhibito salutari remedio providere.

§ 1. Cum itaque a pluribus Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, et forsitan etiam a nobis, nonnullis regularibus Ordinibus, religionibus et institutis, ac etiam christifidelium saecularium archiconfraternitatibus et congregationibus, diversarum nationum, nominum et institutorum, tam in alma Urbe nostra, quam in aliis civitatibus et locis christiani orbis institutis, facultas erigendi et instituendi in eorum et aliis ecclesiis et collegiis, necnon etiam sibi aggregandi confraternitates et congregationes in eadem Urbe et in aliis locis existentes, eisque privilegia, indulgentias, facultates, aliasque spirituales gratias et indulta sibi concessa respective communicandi, attributa fuerit, ac nulla certa forma vel ratio praescripta sit, quae in huiusmodi erectionibus, institutionibus, aggregationibus et communicationibus faciendis servari debeat; propterea, sive negligentia superiorum Ordinum, religionum, et institutorum, vel officialium archiconfraternitatum et congregationum erigentium, instituentium, aggregantium et communicantium, quae (confraternitatibus et congregationibus erigendis, instituendis et aggregandis, et quibus communicationes privilegiorum, indulgentiarum, aliarumque gratiarum praedictarum fiunt¹) non servant

¹ Huc mendum aliquod irrepsisse unusquisque persentiet; forsitan tota periodus aliter ordinanda est hoc modo: *sive negligentia... congregationum erigentium, instituentium, aggregantium et communicantium, quae non servant formam in huiusmodi erectionibus, institutionibus, aggregationibus et communicationibus servari debitam, neque confraternitatibus et congregationibus erigendis, instituendis et aggregan-*

Ex communicatione indulgentiarum, etc. prave expressa nonnulli abusum irrepsissent.

formam in huiusmodi erectionibus, institutionibus, aggregationibus et communicationibus servari debitam, neque praescribunt modum, quo privilegia, indulgentias, facultates, aliasque spirituales gratias et indulta praedicta consequi debeant, seu ipsarum confraternitatum et congregationum incuriam, quae non inquirunt ea, quae praestare oportet, ut illa consequantur, nonnullae pravae consuetudines irrepserunt, multaque incommoda inde provenerunt.

Regularibus unam tantum congregationem suis in ecclesiis de consensu Ordinarum erigendi sit potestas.

§ 2. Quibus nos, pro commisso nobis apostolicae sollicitudinis officio, paternamque erga omnes christifideles charitater prospicere volentes, hac nostra constitutione perpetuo valituram decernimus atque statuimus, ut imposterum, tam huius almae Urbis nostrae, quam aliarum civitatum et locorum totius christiani orbis, regularium Ordinum, religionum et institutorum (quibus in eorum et quibuscunque aliis ecclesiis et collegiis confraternitates saecularium erigendi et instituendi facultas concessa est), necnon etiam archiconfraternitatum et congregationum, cuiusvis nationis, nominis et instituti illae sint, et in quibuscumque ecclesiis, domibus et oratoriis, tam saecularium, quam, ut praefertur, quorumcumque, etiam mendicantium ordinum, religionum, et institutorum regularium, quavis tam ordinaria quam apostolica auctoritate erectae ac institutae existant, seu alias quovis modo introductae reperiantur (quibus alias confraternitates et congregationes instituendi, erigendi ac sibi aggregandi, illisque privilegia, indulgentias, facultates

aliasque spirituales gratias et indulta praedicta elargiendi, et communicandi potestas a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, vel a nobis et Apostolica Sede attributa fuit), magistri, priores, praepositi, rectores, gubernatores, praepceptores, primicerii, praelati, custodes, guardiani, praefecti, administratores et alii officiales seu superiores, quovis modo nuncupati²; regularium si quidem Ordinum, religionum et institutorum, unam tantum confraternitatem et congregationem, de consensu tamen Ordinarii loci, et cum litteris eius testimonialibus, quibus confraternitatis et congregationis erigendae et instituendae pietas, et³ christianae charitatis officia, quae exercere cupit, apud eos commendentur, in eorum et quibuscumque aliis ecclesiis et collegiis erigere et instituere³;

§ 3. Caeterarum vero archiconfraternitatum et congregationum in singulis civitatibus, oppidis vel locis, unam etiam confraternitatem et congregationem dumtaxat, quae apostolica vel ordinaria auctoritate prius erecta, ac nulli alteri Ordini, religioni, instituto, archiconfraternitati et congregationi, eiusdem vel alterius nationis, nominis et instituti aggregata sit, praevio similiter loci Ordinarii consensu, et cum eius litteris testimonialibus, quibus eiusdem confraternitatis et congregationis aggregandae institutum, pietas, et christianae charitatis officia, quae exercere consuevit, apud eos commendentur, sibi adiungere et aggregare possint.

§ 4. Huic vero confraternitati et congregationi erigendae, instituendae seu

dis et quibus communicationes privilegiorum, indulgentiarum, aliarumque gratiarum praedictarum fiunt, praescribunt modum quo... consequi debeant; seu ipsarum confraternitatum et congregationum incuriam, quae non inquirunt. etc. (B. T.).

¹ Haec subdivisio subditur superiorum praedictorum; siquidem sunt Ordinum regularium, de his valent ea quae hic § statuuntur; de aliis vero dicitur § seq. (B. T.).

² Particulam *et* addimus ex utraque edit. Cherub. (B. T.).

³ Subintellige *ex fine* § seq. *possunt* (B. T.).

Archiconfraternitatis aut unam tantum potest. Confraternitatem aggregandi in singulis civitatibus, praevio consensu Ordinarii loci.

Laquei de unum quod si...